

מחבה פרק שביעי בנא קמא

פב

עין משפט
גרי סמחה

והא כי אתא וכו'. ומתמטא הוה מיתמטא דקמי עשרה וכו' לא ורי יחנן אמורא הוה וקטילא ליה ממטמא: רבי יהושע בן לוי. אמריהו ולא ממטמא דרבי יהושע בן לוי אמורא הוה ורבי יוחנן פליג עליה: ומבבסיים. נגדיהם לכהה סמא: ואוכלים שום. לקמן מפרט טעמא: ושחאה אשה משכמת.

והא כי אתא ר' אבין איז יוחנן איז אילן הנוטה לתוך שדה חבירו ואחד אילן הסמוך למצד מביא וקרא שעל גנת בן הגדול יהושע לישראל את הארץ אלא מאן הנא עשרה תנאין שהתנה יהושע ר' יהושע בן לוי הוא רב גביה מבי כתיב לה בהדיא ר' תנחום ור' בריים אמרי משום זקן אחד ומנו ר' יהושע בן לוי עשרה תנאין התנה יהושע: עשרה תקנות תיקן עזרא שקרין במצוה בשבת וקורן בשני ובחמישי והנין בשני ובחמישי ומבבסיים בחמישי בשבת ואוכלין שום בערב שבת ושחאה אשה משכמת ואופה ושחאה אשה חזרת בסניר ושחאה אשה חופפת ושכלת ושירו חובלין כחורין בעיירות *ותיקן פבילה לבעלי קייני: שירו קוראין במצוה בשבת משום יושבי קדנות: ושירו קוראין בשני ובחמישי עזרא תיקן והא מעיקרא הוה מתקאה דתנאי *וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים חרשי רשומת אמרו *אין מים אלא תורה שנאמר *הוי כל צמא לכו למים כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה (ה) נלא יעמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שירו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת וקורין בשני ושלישי ורביעי וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת כדי שלא ילכו ג' ימים בלא תורה *מעיקרא חקנו חד גברא תלתא פסוקי אי נמי תלתא גברי ועשרה פסוקי *בנגד עשרה במלנין (ג) 'ודנין בשני ובחמישי רשכידו דאתו למקרא בספראי: ושירו מבבסין בחמישי בשבת משום כבוד שבת: ושירו אוכלין שום בערב שבת עונה דכתיב *אשר פרו יתן בעתו *אזי יהודה ואחימא רב כהנא ואחימא ר' יודנן *זה המשמש מפרטו מעיש לעיש תד' חמשה דברים נאמרו בשום משיבין ומשחין ומגדיל פנים ומרכה הורע והרע כגנים שבבני מעיים ריא מבבסיים ארבה ומציא את הקבאה: *ושחאה אשה משכמת ואופה כרי שחאה פת מצויה לעניים: ושחאה אשה חזרת בסניר משום צניעותא: *ושחאה אשה חופפת ושוכלת דאורייתא היא דתנאי *והיין את בשרו במים *שלא יהא דבר דחוצץ בין בשרו למים את בשרו את המטל לבשרו ומאי נירו שעד אמרי דאורייתא לעיוני דלמא מקמר אי נמי מאוס מדי משום חציצה

מוסף רשמי

הנחה. טוה. לטון
זהו ספרו (כ"ג ט).
שעל גנת בן
הגדול יהושע. התנה
פניהם שלא יקפידו על
ק (טו).
פניו. לצ"ש.
שלא לל פסוקו
המיתה והטלה הנין
(סוהוט ט. כ).

ביתו טו:

(לפי יו. ע"א
טו)

(מליה טו):

סלוק טו
סוהוט טו
(ע"א)

קריא יו

(ע' סאלות
טו)

(ד"ה טו):

(ד"ה טו)

כיון דאוקמה כמעקל בית הכר כחך פניה פסול להליל פלי התקן וגרלה לרי' דהיא דלקמן כנגד הין ספק את יט מדעת פסול למר בעל הדבא למה שפכת אתי יידי חוק ומלל אבל האו מיידי קבא בעל אלא שוקר יט על חבירו בע"כ על חבירו אלא שטון לו דמי יט משוך דוכטו והספא הו' כעין האו ודחלו על דברים שקלא בע"כ להליל נחלו ובעין זה נמי האו דשקן והא דתשני כיהודא לא קאמר משום דמחמתא כי הו' דפליג כהיא דנחלו כדתין לקמן כמקן כהרא (דף ק"ד) פליגי נמי כהתיירי הוד טעמא הוא: *ברי' שלא ילכו ג' ימים בלא תורה. וא"מ מ"ס שסיקט טי ותמישי ויל' משום דאמר במדרש' תקו רבית ט"ה טלה בחמישי לקבל לחות האחרות וירד בשני ונתראה לא תקום וליפי טהה פת רתן כהיא עלייה וירדה קבשו כמי ותמישי ולקו נמי נהגו להטמטט כג' וה' וקף ט"ס טעלה כהשכחה כדכתיב (שמות יג) ועליהם בנגד שחמה טל העליהם היו בנגד ולא כליה ולא תחלו כח' מ' יום חסירים לילה אחד אין להקדיש כק' ולפי סדר שולש נמי ק' הוא דתיקו כסדר שולש נמלא טלה ט' כסין וירד כ"י כסמחן ושכר הלוחות וכ"י כסמחן טלה ולקו רחמים עבדים שחאה ואחמל לפני ה' מ' יום וגו' ובלש כבא נתיקו הטקס וירד טהה לנסול הלוחות וטעה שד מ' יום מל' באב ער' כהגרי ונתראה הטקס וירד טהה כ"י כהגרי והלוחות כ"י כהגרי יום נתראה הטקס לישראל שחאה ואלמר ה' סלחה דכבד לסיק עליה וכפרה הוא לדחות נמלא דמי' יום אחזרים חסירים לילה שרי כיום כ' באב טלה כהשכחה וירד טהה הכשרים אס לא חאמר דעבריה לאליל והא דכתיב כפרתה מקד ואכרי סמחיה כה' כמיים הראשונים סק מ' יום ומ' לילה הכי קאמר כמיים הראשונים ולא כליטות דאחרותם היו חסירים לילה אחד וקף על גב דאילתרין כמיים לומר מה הראשונים ברטון קף האחרונים ברטון אכל

קמא מ' מ"ה פ"ב סג' כסרים סלוק טו
סגן ספין קמ' טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

מדרש המסורה בסוק
הו' המסורה על פסוק
כ"כ חוקין (וקן סמחיה
טו)

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

קבא מ' מ"ה פ"ב סג' סלוק טו
סגן ספין טו
ל"ח ט' ר"ב סג' טו
ו"י קמ' ספין טו

האלמנטים בכנסם הוה למיכה כראשונים וכתיב כמיים לומר כמיים ולא כליטות ופי' לך דקסה לתוח אחא היל' למיכה ואכרי סמחיה כה' מ' יום וכו' לא וליה ובסוף כ' תא' כתיב ויהי טס טס ה' מ' יום ומ' לילה ובלוחות אחרותם כתיב ויל' דחמיים שהאגל קאי ולפי טלה פ' מעשה דאלי אברהם בעד סחאכס כמה עמד טהה כהפלה מפרט לה האו והא דכתיב כה' הכי ויחזבו על הלוחות היינו אחד חוסי מ' יום ומ' לילה דחמיים אחרונים היו חסירים לילה וליה בשלמא לרי' יוס דאמר בשבת פרק רבי עקיבא (דף טו: ז) דסין דהיא טהא הוה כבאד בשבת מוחל דעלה כה' לפי הטקס דאמר מלא ואחד חסר דיוס ל' באב יוס ה' הוה אכל לרנן דאמרי דביוס כ' הוה ריח סין נמלא יוס ל' באב כיוס ו' אס לא נאמר דלרנן כ"י כסמחן שרף את העגל וכן החסותאס וכו' כיוס טלה וכיוס כ"ה באב יוד כהשכחה ופסל לוחות ובלש כבא שריה יוס ה' טלה אז נאמר טכ"ס כבא יוד וכו' כיוס טלה ונאמר טהה אב חסר כדי שיבא יוס הריעה ביהוי כהאמר ביש טחלין (כ"ג דף קמא.) טבו מיטו לוחות אחרותם אכל לפי מדרש' הנחמיה' שאמר דכ"י כסמחן יוד וביהי כו שרף את העגל וכן אס החסותאס וכ"י טלה ומנא יוס עלייה טל מ' אחרונים (ד) כהא בטלול לא יבא כה' לא לרנן ולא לרי' יוס ונס לא סמחלי ירידה כיוס הכשרים אס לא נאמר דעבריה לאליל

האחרונים בכנסם הוה למיכה כראשונים וכתיב כמיים לומר כמיים ולא כליטות ופי' לך דקסה לתוח אחא היל' למיכה ואכרי סמחיה כה' מ' יום וכו' לא וליה ובסוף כ' תא' כתיב ויהי טס טס ה' מ' יום ומ' לילה ובלוחות אחרותם כתיב ויל' דחמיים שהאגל קאי ולפי טלה פ' מעשה דאלי אברהם בעד סחאכס כמה עמד טהה כהפלה מפרט לה האו והא דכתיב כה' הכי ויחזבו על הלוחות היינו אחד חוסי מ' יום ומ' לילה דחמיים אחרונים היו חסירים לילה וליה בשלמא לרי' יוס דאמר בשבת פרק רבי עקיבא (דף טו: ז) דסין דהיא טהא הוה כבאד בשבת מוחל דעלה כה' לפי הטקס דאמר מלא ואחד חסר דיוס ל' באב יוס ה' הוה אכל לרנן דאמרי דביוס כ' הוה ריח סין נמלא יוס ל' באב כיוס ו' אס לא נאמר דלרנן כ"י כסמחן שרף את העגל וכן החסותאס וכו' כיוס טלה וכיוס כ"ה באב יוד כהשכחה ופסל לוחות ובלש כבא שריה יוס ה' טלה אז נאמר טכ"ס כבא יוד וכו' כיוס טלה ונאמר טהה אב חסר כדי שיבא יוס הריעה ביהוי כהאמר ביש טחלין (כ"ג דף קמא.) טבו מיטו לוחות אחרותם אכל לפי מדרש' הנחמיה' שאמר דכ"י כסמחן יוד וביהי כו שרף את העגל וכן אס החסותאס וכ"י טלה ומנא יוס עלייה טל מ' אחרונים (ד) כהא בטלול לא יבא כה' לא לרנן ולא לרי' יוס ונס לא סמחלי ירידה כיוס הכשרים אס לא נאמר דעבריה לאליל

ושתתה' אהה חפפת. אריים טלה חיק חפפה אלא כהאס וכן משמע מדקאמר בסוף דאורייתא דלמא מקמר ומפיה נמי לא שיחא אלא כהאס כהתן כמיר (דף טו: ז) כיר חוקף ומספספס אכל לא סורק אכל כהאס הנין עיין לטון הרהה כהאריין כמקן כהאס דהה (דף טו: ז) לעולם ילמד חסר ביהו טהה אהה מדייה כיה קמטיה כמיים ומיהאס נמי משמע דכשאר הנין אן כרד דהה אלא חוקף ביה קמטיה אף על גב דאיכא למימר דכיה קמטיה נקס לרביחא דלמ' דכיה מיה מיה לא בעיין רחי' לכיחא מיה בעיין מכל מקום מנא קאמר אפלי קמטיה משמע חוקף לקמטיה ולא כהאס הנין ויהא חוקף דחדי חקטיה טי (טו דף טו: ז) אף על פי שאין חובה היסה רגילה לרנן כח שטחגן גם שסאין לרנן כל גוטה כמיים תנן: [ועי' סוהוט טו טו: דף טו: ז] אלא

ומעשה העגל יזכיר כי רוב זהב שהושפע להם היה סכת עשייתו על כן הטיעם בעל כרחם ועוד חשב משה שרובו העושר יהיה סבה לשלא יהיו ראויין לקבל התורה כי התורה והעושר בורחים זה מזה והם בצרות זו לזו כמו שכתוב טוב לי כי עניתי למצו אלמד חקך על כן הטיעם בעל כרחם.

וַיִּלְכְּבוּ שְׁלֹשַׁת יָמִים בְּמִדְבַר וְלֹא מִצְאוּ מִיָּם. מדה כנגד מדה לפי שעסקו בביתו הים יחור מהראוי ומאו היו בלתי ראויים לקבל התורה שנמשלו למים על כן נענשו כמה שלא מצאו מים וזה דעת רז"ל במסכת בבא קמא דורשי רשומות אמרו שהלכו שלשה ימים במדבר כלא תורה שנמשלה למים כ"ו וכלי ספק שלא כווננו לומר שתסרון מים זה היינו התורה דאם כן מה יעשו בהשלכת עץ אל המים אלא שרצו לומר לפי שעל ידי שהיו עוסקים בביוה ולא מהרו ללך אל המדבר מקום קבלת התורה על זה נענשו שלא מצאו מים כי כבר אמר להם הקב"ה תעבדון את האלהים על ההר הזה והיינו קבלת התורה והם היו עוסקים בביתו הים ולא אמרו ולכה ונרצה לקבל התורה על כן נענשו בחסרון המים כמו ברפידים שעל שרפו ירידה מן התורה על כן נאמר שם ויחנו ברפידים ולא היה שם מים לעם לשנות.

וַיִּבְרְאוּ מִרְחֵה וְגו'. הַקָּהָה ה' לַפְּנֵיהֶם עֵינֵי מִי מֵרָחֵה לַחֲזוֹר וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם נִסִּיּוֹן אִם יִהְיוּ רְאוּיִן לִקְבֹּלַת הַתּוֹרָה כִּי כָבֵד נַחֲלֵק רֹדֶף כִּמֵּה שְׁנֹאמַר וַיִּזְרְחוּ ה' עַץ יֵשׁ אֹמְרִים שֶׁהִיָּה יִזִּית וַיֵּשׁ אֹמְרִים שֶׁהִיָּה עֲרֵבָה וַיֵּשׁ אֹמְרִים הַרְדּוּפְנִית רַשְׁבִּי אֹמֵר דָּבַר מִן הַתּוֹרָה הִרְאֵהוּ שְׁנֹאמַר עַץ חַיִּים הוּא וַיִּבְאֵר הַעֲנִין שֶׁהַתּוֹרָה הַחִילָחָה מִרְחֵה וְנִקְרָאת תְּרִשִׁיָּה שֶׁמִּתְחַשֵּׁב כְּחוֹשׁ שֶׁל אֹדֶם וְרֹדֶף אִמְרוּ לִמָּה נִמְשָׁלָה הַתּוֹרָה לִזְיֵת מֵה מֵרָחֵה עֵלְיוֹ כִּי נִס כְּרֹב לְמִצְיַאת יֵשׁ מֵאִין כִּי

זית זה החילתו מר וסופו מתוק אך דברי תורה כן והמצות גם כן לאו ליהנות נהנו וכמו שכתוב ותגיד לבני ישראל דברים קשים כגידון כי חולי הנפש כמו חולי הגוף כי כמו שרוב חולי הגוף דרכם להתרפאות על ידי לקיחת עשבים מרים ואם אין החולה מאמין אל הרופא ימאן לקבלם כך בחולי הנפשות שהיו חולים על ידי קניית אמונות רעות שקנו במצרים רצה הקב"ה לרפאותם על ידי קבלת התורה שנמשלה לזית כי ראשיתה מרה כזית ויש לחוש פן ואולי יזהירו ישראל בלבם לאמר איך יחכן לרפאות דבר מר בדבר מר.

ענין מי מדה שנמתקו בדבר מר ובוה נסה אותם האלהים אם יאמינו שמכח אלהי עשה משה את הדבר הזה או יאמינו גם כן שעל ידי התורה ימתק מריות הנפש ואם יאמרו שכח איזו לחש עשה הדבר הזה לא יהיו ראויין לקבל התורה לכך נאמר ויזרחו ה' עץ והיה לו לומר ויראונו אלא ויזרחו היינו שלמדו דרך התורה כמו שכתוב ויזרחו יאמרו לי יחמוך דברי לך שמור מצותי וזיהו.

וצוה לו לקחת עץ להיות דוגמא ומשל אל התורה שנקראת עץ חיים ולמאן דאמר שהיה זית אתי שפיר למשל על דבר תורה שתחילתה מרה כזית זה נאמר שם שם לו חק ומשפט ושם נספו ונסיין זה הוא אם יהיו ראויים לקבלת התורה וכאשר האמינו ישראל כי בכח אלהי עשה משה את כל המעשה הגדול ההוא על כן מסר להם הקב"ה שם מקצת מצות שכת ופרה אדומה ודינין וכיבוד אב ואם כי מצות אלו יש להם חסם עם זה המעשה כי על ידי שיאמינו בנס זה יאמינו גם כחודש העולם אשר השבת מורה עליו כי נס זה קרוב למציאת יש מאין כי

מתקנות מים זה נתהוו מן לא דבר כי העץ אשר הושלך שמה היה גם כן מר ואם כן לא נמתקו המים כי אם בדבר ה' וכיבוד אב ואם יש לו דמיון עם השבת כי לא לחנם נסמכו שני מצות אלו בדברות ראשונות ואחרונות ובפרשת קדושים איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו.

והקרוב אלי לומר בזה שבא להורות ששלשה שותפין באדם הקב"ה ואביו ואמו על כן צוה על כיבוד שלשתן יחד כי כיבוד השבת הוא כיבוד הקב"ה כי מאחר שהשבת מופת על חידוש העולם הוזה נמשך גם כן לידיע ולהודיע שהקב"ה השותף השלישי הנופח באפיו נשמת חיים כי לדעת מאמיני הקדמות אין להקב"ה חלק ביצירת האדם וזה סוד נשמה יחידה שיש לשומרי השבת ביום השבת. וראיה לדבר שנצטוו שניהם כמרה ממה שנאמר בדברות אחרונות בשבת ובכיבוד אב ואם כאשר צוה ה' אלהיך ודורשי רשומות אמרו שסוף חיבות של ד' חיבות אלו עליון למספר מרה כי שם נצטוו עליהם והפרה והדינין רמוזים כמה שנאמר חק ומשפט דהיינו חקת הפרה ומשפטים ודינין ורמו לדבר ואלה המשפטים אשר סוף חיבות מרה ופרה אשר אין בה מום רמו ליקח מ' מן פרה או ישאר מרה.

ואל תחמה על שנכתב מום בדי"ו כי דומה לזה כתב ר"י בעל הטורים פרשת וישלח עינים מאתם וגו' סוף חיבות של כולם מ"ם לפי ששלח לו בעל מומין שאינן ראויין להקריבה. וטעם למצוה זו לפי שעל ידי שיראו שדבר מר יחרפה בדבר מר כמותו לא יזהירו אותו מצוה זו שהפרה מטמאה השטורים ומסרתה הטמאין וכן פירש הר"ב וטעם למצוה זו עכשיו כי על ידי אמונת החידוש יש דין למעלה אם אין דין למטה כמבואר למעלה פרשת כראשית על

מה שאמר ר' יצחק לא היה צריך להתחיל התורה מבראשית כ"ו אלא כדי שלא יאמרו אומות העולם ליסטים אתם ושם מבואר שזה חלקי בזה ע"ש.

מה שאמר ר' יצחק לא היה צריך להתחיל התורה מבראשית כ"ו אלא כדי שלא יאמרו אומות העולם ליסטים אתם ושם מבואר שזה חלקי בזה ע"ש.

מה שאמר ר' יצחק לא היה צריך להתחיל התורה מבראשית כ"ו אלא כדי שלא יאמרו אומות העולם ליסטים אתם ושם מבואר שזה חלקי בזה ע"ש.

ו כך למרו פירוש מצוה זו מה
הוא נקרא חנוך וכו'
פרק שני ג ועוד אמרו שכל
המגביה כפר בעיקר
וכו' ועוד אמרו בשמחא מאן

ן כך למרו בפירוש מצוה זו. מה הוא נקרא
חנוך אף אתה היה חנוך. מה הוא נקרא רחום
אף אתה היה רחום. מה הוא נקרא קדוש אף
אתה היה קדוש : ועל דרך זו קראו
הנביאים לאל בכל אותן הכנורין, אך אפיס

דאית ביה גסות הרוח ואפילו
מקצתה. גריס טוטה עלה [ד'
ועלה] ה' : וכן הכעס מדה
רעה וכו' ואם רצה להטיל אימה
וכו'. פרק ר' אליעזר לזכור (קס):

שנויי נוסחאות
סה"ו. ולהדמות כ"ה
כמ"י המוסק נחמית יד
רעו ונכמה מ"י ונדע'
ספרדי. כרוז מתי"ט
ולהדמות בהן. גנדי
ספרדי אחד ולהדמות לו
בהן. כמ"ל דטוסס
ולהדמות אליו.
ה"ג הכעס רעה כ"ה
נכמ"י ונדפוסו ספרדי.
כמ"ל דטוסס מדה.

ורב חסד, צדיק וישר, תמים גבור וחזק, וכיוצא בהן, להודיע שאלו דרכים טובים וישרים הם וחיוב אדם
להנהיג עצמו בהן ולהדמות כפי כוחו : ז וכיצד ירגיל אדם עצמו בדעות אלו עד שיקבעו בו. יעשה
וישנה וישלש במעשים שעושה על פי הדעות האמצעיות ויחזור בהן תמיד עד שיהיו מעשיהן קלים עליו
ולא יהיה בהם טורח ויקבעו הדעות בנפשו : ולפי שהשמות האלו שנקרא בהן היוצר הן הדרך הבינונית
שאנו חייבים ללכת בה נקראת דרך זו דרך י"י. והיא שלמה אברהם אבינו לבניו שני כי ידעתיו למען
אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך י"י לעשות צדקה ומשפט : וההולך בדרך זו מביא
טובה וברכה לעצמו שני למען הביא י"י על אברהם את אשר דבר עליו :

פרק שני

א חולי הגוף טועמים המר מתוק והמתוק מר. יש מן החולים מי שמתאוה ותיב למאכלות שאינן
ראויין לאכילה כגון העפר והפחם, ושונא המאכלות הטובים כגון הפת והבשר, הכל לפי רוב
החולי. כך בני אדם שנפשותיהם חולות מאויים, ואוהבים הדעות הרעות ושונאים הדרך הטובה ומתעצלים
ללכת בה והיא כבדה עליהן למאד לפי חלים. וכן ישעיהו אומר באנשים הללו, הוי האומרים לרע טוב
ולטוב רע שמים חשך לאור ואור לחשך שמים מר למתוק ומתוק למר. ועליהם נאמר העוזבים ארחות
ישר ללכת בדרכי חשך : ומה היא תקנת חולי נפשות. ילכו אצל החכמים שהם רופאי הנפשות וירפאו
חלים בדעות שמלמדין אותם עד שיחזירו לדרך הטובה. והמכירים בדעות הרעות שלהם ואינם הולכים
אצל החכמים לרפא אותם עליהם אמר שלמה ומוטר אוילים בו : ב וכיצד היא רפאותם. מי שהוא
בעל חמה אומרים לו להנהיג עצמו שאם הוכה וקולל לא ירגיש כלל וילך בדרך זו זמן מרובה עד
שתיעקר החמה מלבו. ואם היה גבה לב ינהיג עצמו בכיוון הרבה וישב למטה מן הכל וילבש בלוי
סחבות המבזין את לובשיהן, וכיוצא בדברים אלו, עד שיעקר גובה הלב ממנו ויחזור לדרך האמצעית
שהיא הדרך הטובה. ולכשיחזור לדרך האמצעית ילך בה כל ימיו : ועל קו זה יעשה בשאר כל הדעות.
אם היה רחוק לקצה האחד ירחיק עצמו לקצה השני וינהוג בו זמן מרובה עד שיחזור לדרך הטובה והיא
מדה בינונית שבכל דעה ודעה : ג יש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית אלא יתרחק עד
הקצה האחר. והוא גובה הלב. שאין הדרך הטובה שיהיה האדם עניו בלבד אלא שיהיה שפל רוח ותהיה
רוחו נמוכה למאד. ולפיכך נאמר במשה רבינו עניו מאד ולא נאמר עניו בלבד. [ב*] ולפיכך צוה חכמים
מאד מאד הוי שפל רוח. ועוד אמרו שכל המגביה לבו כפר בעיקר שני ורם לבבך ושכחת את י"י אלהיך.
ועוד אמרו בשמחא דאית ביה גסות הרוח ואפילו [ב] מקצתה : וכן הכעס דעה רעה היא עד למאד
וראוי לאדם שיתרחק ממנה עד הקצה האחר. וילמד עצמו שלא יכעוס ואפילו על דבר שראוי לכעוס
עליו. וכן אם רצה להטיל [ג] אימה על בניו ובניו ביתו, או על הציבור אם היה פרנס, ורצה לכעוס עליהם

הגהות מיימוניות

[א*] נבטות דרי נתן (רס"ז) פי סייג לענוה יראת חטא : [ב] ללא
כרז מייא נר אשי דלמר רב מ"ח לריך שיהא בו אחד משמנה בשמינית
ורב הונא נביה דרב יהושע דלמר ומעטרי ליה כטאשאה לשינלחא
ודלא כרנא דלמר כשמחא דאית ביה כשמחא דליה ביה אלא כרז

מגדל עז

חייב אדם להנהיג כו' עד סוף הפרק, הוא לשון ספרי (פי עקב) :
פ"ב א-ב. חולי הגוף מי עד שבכל דעה ודעה. כל המרגלים האלו
מלקטות מדברי ח"ל :
ג. רש דעות שאסור כו' עד ענין מאד. זה מפורש פרק קמא דטוטה (ב).
בשורה ונכ ר"ס מקוין מלאו בלויין כמלה ל"ח במנין ס"ד וספרי אשר עגל אלו
האלהים נבטות בלילה ותמה על ר"מ ז"ל עלה מלאו. ואי חלש שהכירו כלן כשאר
ואם לא כלנו כשנשן הללון אפי' חומר הטעם לפי שהכירו מפור לנב. וכן ייסמו

מקורות וצינונים

ה"ו. כך למרו וכו', ספרי פי עקב כו' כמ"ט טס. היה קדוש פי סוף ה' :
טו"א, כמפרי טס אף אמה היה סקיה. ועי' פי המפתח. הכנורין וכו' וכד"ב עי'
יבשה"ט פי"ו ה"ה. אך אפיס רוב חסד כי טעם לו ו. צדיק וישר האמינו לו ד.
תמיים אינו לו ד תמים דעות. גבור עקב י. ת. חזוק ימיה נ לו. ולהדמות עי'
שנת קלג ב הוי דומה לו, ועי' פי"ג מה"ל מנולה ה"ו וסוף ה"ל ענדים :
ה"ו. יעשה וישנה וישלש עי' אטום פי"ג מעי"ו והכל לפי רוב המעשה וכפי"ה"ט
טס. ועי' פסקי ל"אטום פי"ד. דרך י"י עי' ה"ל עי"ו פי"א ה"ג וק"ט פי"א ה"ד
ומורי"ט פי"א פי"ד. שני כי ידעתיו וכו' למען הביא יראת יי ע' :
ה"א. חולי הגוף וכו', עי' הקד' פי"ה"ט ל"אטום פי"ג. הוי האומרים וכו',
כשהיה כ"כ העוזבים ארחות ישרו מעלי נ ג. ילכו אצל החכמים עי' ירו'
פענית פי"א ה"א שלמה בני ר' אטעה (ענ"ה"ט). רופאי הנפשות פי"ד
הכטוב נמשל יי יו לשון ספרי מנפ"ל. והמכירים וכו' אמר שלמה ומוטר וכו',
משל א ג. עי' עקב פי"ה"ט ל"אטום פי"ג :

והוא צימר כספוק כחזר למעל ויחמר כ' אל משכ נטח ידן על כשמים, (מ) וזהו למר נטח ידן לכמשין למטב דברים רחמיים שבוטא על כשמים כמו חורב וחסלב, וזהו ויכי חטן על ארץ מלרים, לאלו שכל סולרים אחר חטננו תלוח טולס כזכ שיש לו צעל ומרר ולא כורגלו צדידים שמימיים רחמיים צחור וחסלב, שודחי ללס אור כחורב וחסלב כוח ללס חטן כי שמים אור לחטן.

מח שאין לו ללל צני ישראל, (מח) שכל צחור ישראל כורגלו צחורב וחסלב, כי אור כחורב וחסלב, ללל למר מלי טעמא נחשב ללס אור כי כורגלו כזכ כל מוטעמיכס, אין ללס עסק אחר ללן צנוק, כי לל ישב חלב חורב וחסלב, ללן לחטננו

וערה מנולר כספוק כחזר למעל ויחמר חס שמוע חטמט לקול כ' ח'לכר, (מח) שחסי' רגיל לשמוע קול חורב וחסלב, אטפון חקרה חורב, וחסלב שביא כשכיכ נקרה ח'לכר, חכ שחממר וכחאזת למחוו, או כל כחחלב חמר שחמי צמליים, מה שבי' למליים חכב וחמלה, כגון חטן ושחל מכות חמר נחמר לא חטום עילן, וכטעס כי ח'י' כ' שבוטא חורב וחסלב כחוד, זכו (משל' ג) רפלות למרין ושקוי למחוו, כי מה שרשעיים נחויים כז לזיקוס מחפליים כז,

תורה ולכן מתענגים בה, כי נחשב להם זה האור ללן ערן, ומתורצים כל הדיוקים שכל נטה ידן.

ענין שלשת ימי אפלה הוא שלאחר שלשה ימים שלא עסקו בתורה נחשב להם התורה אפלה וחושך ומרה.

(מג) התורה נקרא "הייה" (וזה"ק ח"א רסד) והתפלה נקרא "אלקד", ואמר אם שמוע תשמע לקול הייה אלקד, היינו אם הנן רגיל בתורה ותפלה הנקראים הייה אלקד, וזוהו והאזנת למצותיו לעסוק בתורה ותפלה, או כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך, היינו התורה ותפלה שהוא מחלה אצל המצריים לא תהא נחשבת אצלך מחלה, כי "אני" "הייה" היינו התורה הנקרא "הייה" והתפלה הנקרא "אני" וכיחד הם אני הייה, (ראו

במושבבתם" שהם ישוב תמיד באחלה של דאלו שהם בתואר ישראל ורגילים בתורה ותפלה, להם הי' נחשב אור אלו הדברים שהם על השמים, והטעם לזה כי אלו הדברים הי' להם גם עד עכשיו "במושבתם" שהם ישוב תמיד באחלה של

היהם היותר קשה להרשעים גמי ורואים שהצדיקים שהיו פחותי ערך וסרוחיים בעיני הרשעים כנאמר ותכמת סופרים חסרת, הם יושבים עכשיו בראש הקרואים ועטרותיהם בראשיהם ומתענדין בתענוגי תורה ותפלה, וזה הענג בעצמו הוא אותיות "נענ" להרשעים מקל וחומר, דאם מי שלא למד שלשה ימים כבר מרים אצלו הדברי תורה, מכל שכן מי שלא הורגל מעולם ללמוד בודאי שמר אצלו המתקן של תורה, ושמים בעיניהם את אור התורה לחושך.

מלמר לו כיון דחזין דכל מיילי לטס שמים שצוקין לי וכו' יס"ג, ויש לכפין מה זכ שאמרו כל נמי מלמר לו וכו'.

והראה לי (לו) דלמלמי נמקוס אחר (בראשית ע"ה) (קנא: וכו' יס"ג,

אס לו כזכ מלמר לו שאין לאחמי מוחזקין למרוב לכן פניי כטכד פרוחוס ורבות, ומכל מקום כיון ללסם שמים נחזין לא חמריין לוכ.

ובזה יוצן (מח) ויורכו כ' פן שבי' פן (מח) צלופן [מח], ולו כממיק מל כמר ולא כחאפס ודברים רכס וק"ל.

לו גם אתם, ולכאורה אין מובן כמה מצער את בני העיר שיהא סכה שישאו לו פנים כי ריש גלותא, ואדרבא הלא תלה כל האשמה בהריש גלותא ולא בהם.

(לו) הכתוב גמר חסיד פסו אמונים מבני אדם, פירש מהר"ל פוסטגר שלכן גמר חסיד ואין חסיד לפי שפסו אמונים מבני אדם ההמונים, שההמונים גרמו להיות גמר חסיד, ויבואר עוד להיפוך שלכן פסו אמונים מבני אדם ההמונים לפי שגמר חסיד, שהחסיד גרם להיות פסו אמונים מבני אדם ההמונים, שעניי הערה צריכים לתלות בעצמם שהם הגורמים לההמונים, וההמונים צריכים לתלות שהם הגורמים ושהחטא עיני העדה, נמצא שמה שציער את הבני העיר הוא שאמר שהם הגורמים, וזה שאמרו בני העיר שגם אותם מצער, היינו שגם לבני העיר אומר שעניי העדה ומנהיגי' הם טרוטות ורכות ולא טובות לפי שבני העיר אינם מוחזקים לטובים ורכים, נמצא שבני העיר גורמים המנהיגים לא טובים.

הערה אמר שהם הגורמים. (ראה אות עט).

לח) ויורו הי' עץ, ודרשו חז"ל שהי' עץ מר והמתיק מר במר, היינו שדיבר דברים קשים גם לראשי העדה וגם לההמונים, ולא החניף בדברים רכים רק במר ודברים קשים, וזה הי' הרפואה האמתי.

(לס) גיהנם היותר קשה להרשעים גמי ורואים שהצדיקים שהיו פחותי ערך וסרוחיים בעיני הרשעים כנאמר ותכמת סופרים חסרת, הם יושבים עכשיו בראש הקרואים ועטרותיהם בראשיהם ומתענדין בתענוגי תורה ותפלה, וזה הענג בעצמו הוא אותיות "נענ" להרשעים מקל וחומר, דאם מי שלא למד שלשה ימים כבר מרים אצלו הדברי תורה, מכל שכן מי שלא הורגל מעולם ללמוד בודאי שמר אצלו המתקן של תורה, ושמים בעיניהם את אור התורה לחושך.

הערה אמר שהם הגורמים. (ראה אות עט).

לח) ויורו הי' עץ, ודרשו חז"ל שהי' עץ מר והמתיק מר במר, היינו שדיבר דברים קשים גם לראשי העדה וגם לההמונים, ולא החניף בדברים רכים רק במר ודברים קשים, וזה הי' הרפואה האמתי.

(לס) גיהנם היותר קשה להרשעים גמי ורואים שהצדיקים שהיו פחותי ערך וסרוחיים בעיני הרשעים כנאמר ותכמת סופרים חסרת, הם יושבים עכשיו בראש הקרואים ועטרותיהם בראשיהם ומתענדין בתענוגי תורה ותפלה, וזה הענג בעצמו הוא אותיות "נענ" להרשעים מקל וחומר, דאם מי שלא למד שלשה ימים כבר מרים אצלו הדברי תורה, מכל שכן מי שלא הורגל מעולם ללמוד בודאי שמר אצלו המתקן של תורה, ושמים בעיניהם את אור התורה לחושך.

הערה אמר שהם הגורמים. (ראה אות עט).

לח) ויורו הי' עץ, ודרשו חז"ל שהי' עץ מר והמתיק מר במר, היינו שדיבר דברים קשים גם לראשי העדה וגם לההמונים, ולא החניף בדברים רכים רק במר ודברים קשים, וזה הי' הרפואה האמתי.

(לס) גיהנם היותר קשה להרשעים גמי ורואים שהצדיקים שהיו פחותי ערך וסרוחיים בעיני הרשעים כנאמר ותכמת סופרים חסרת, הם יושבים עכשיו בראש הקרואים ועטרותיהם בראשיהם ומתענדין בתענוגי תורה ותפלה, וזה הענג בעצמו הוא אותיות "נענ" להרשעים מקל וחומר, דאם מי שלא למד שלשה ימים כבר מרים אצלו הדברי תורה, מכל שכן מי שלא הורגל מעולם ללמוד בודאי שמר אצלו המתקן של תורה, ושמים בעיניהם את אור התורה לחושך.

וכמו שנאמר (מלאכי ג) וזרחו לכם ירחי שמי שמש זקק ומרפח צנפתי וק"ל.

ובזה יוצא מכת צבורות גם כן על דרך זה ויאמר משם כחמת כללה, (מה רכב למר צמחת לילה של ירושלים כעליון שבח למעלה י"ב שנות, וכלן צמחים שביח צקו כעמק מקו כשוכ ערופ מחכמי כתובה, אם כן כאל כוח סמוך לו או קודם תולת או לאמר תולת, שאלו כוח זמן שאלי תולת מרוס רקיע, (מה) [או יש למר יולת חמכ מנרסקו], עד כן ערן כחמחון ענקלח גם כן מלרים שיש לו מלך וצול, שביח צמולס כוכ עד כן ערן כעליון שאין לו מלך וצול אין סוף, לכשפסע עם נדיקים שבגן ערן צמורקן ותפלחן.

ראו ומת כל צמר צלחן מלרים, (מה) שאלו בני

נועם לתולדות

אשר לאמר (סוכה ה) מעולם לא ירדה שביחה למטה מעשרה, (מה) ועל כן הרכין רקיע עם

הוא לשון גדולה כנאמר אף אני בכור אתנהו, ואמר ומת כל בכור בארץ מצרים, הוונה שאותם שהיו בהם הוללות פשיית בכור וראשים ולא כגרים בעולם הזה, להם יהא נחשב למיתה מה שאני יוצא בתוך מצרים, לפי שלא הורגלו בזה, והוא ענין שפירשנו רשעים נדונים בה.

(מה) מה שאומר אני יוצא בתוך מצרים

לכמו שנאמר (מלאכי ג) וזרחו לכם ירחי שמי שמש זקק ומרפח צנפתי וק"ל.

ובזה יוצא מכת צבורות גם כן על דרך זה ויאמר משם כחמת כללה, (מה רכב למר צמחת לילה של ירושלים כעליון שבח למעלה י"ב שנות, וכלן צמחים שביח צקו כעמק מקו כשוכ ערופ מחכמי כתובה, אם כן כאל כוח סמוך לו או קודם תולת או לאמר תולת, שאלו כוח זמן שאלי תולת מרוס רקיע, (מה) [או יש למר יולת חמכ מנרסקו], עד כן ערן כחמחון ענקלח גם כן מלרים שיש לו מלך וצול, שביח צמולס כוכ עד כן ערן כעליון שאין לו מלך וצול אין סוף, לכשפסע עם נדיקים שבגן ערן צמורקן ותפלחן.

ראו ומת כל צמר צלחן מלרים, (מה) שאלו בני

נועם לתולדות

אשר לאמר (סוכה ה) מעולם לא ירדה שביחה למטה מעשרה, (מה) ועל כן הרכין רקיע עם

הוא לשון גדולה כנאמר אף אני בכור אתנהו, ואמר ומת כל בכור בארץ מצרים, הוונה שאותם שהיו בהם הוללות פשיית בכור וראשים ולא כגרים בעולם הזה, להם יהא נחשב למיתה מה שאני יוצא בתוך מצרים, לפי שלא הורגלו בזה, והוא ענין שפירשנו רשעים נדונים בה.

(מה) מה שאומר אני יוצא בתוך מצרים

לכמו שנאמר (מלאכי ג) וזרחו לכם ירחי שמי שמש זקק ומרפח צנפתי וק"ל.

ובזה יוצא מכת צבורות גם כן על דרך זה ויאמר משם כחמת כללה, (מה רכב למר צמחת לילה של ירושלים כעליון שבח למעלה י"ב שנות, וכלן צמחים שביח צקו כעמק מקו כשוכ ערופ מחכמי כתובה, אם כן כאל כוח סמוך לו או קודם תולת או לאמר תולת, שאלו כוח זמן שאלי תולת מרוס רקיע, (מה) [או יש למר יולת חמכ מנרסקו], עד כן ערן כחמחון ענקלח גם כן מלרים שיש לו מלך וצול, שביח צמולס כוכ עד כן ערן כעליון שאין לו מלך וצול אין סוף, לכשפסע עם נדיקים שבגן ערן צמורקן ותפלחן.

ראו ומת כל צמר צלחן מלרים, (מה) שאלו בני

נועם לתולדות

אשר לאמר (סוכה ה) מעולם לא ירדה שביחה למטה מעשרה, (מה) ועל כן הרכין רקיע עם

הוא לשון גדולה כנאמר אף אני בכור אתנהו, ואמר ומת כל בכור בארץ מצרים, הוונה שאותם שהיו בהם הוללות פשיית בכור וראשים ולא כגרים בעולם הזה, להם יהא נחשב למיתה מה שאני יוצא בתוך מצרים, לפי שלא הורגלו בזה, והוא ענין שפירשנו רשעים נדונים בה.

(מה) מה שאומר אני יוצא בתוך מצרים

לכמו שנאמר (מלאכי ג) וזרחו לכם ירחי שמי שמש זקק ומרפח צנפתי וק"ל.

ובזה יוצא מכת צבורות גם כן על דרך זה ויאמר משם כחמת כללה, (מה רכב למר צמחת לילה של ירושלים כעליון שבח למעלה י"ב שנות, וכלן צמחים שביח צקו כעמק מקו כשוכ ערופ מחכמי כתובה, אם כן כאל כוח סמוך לו או קודם תולת או לאמר תולת, שאלו כוח זמן שאלי תולת מרוס רקיע, (מה) [או יש למר יולת חמכ מנרסקו], עד כן ערן כחמחון ענקלח גם כן מלרים שיש לו מלך וצול, שביח צמולס כוכ עד כן ערן כעליון שאין לו מלך וצול אין סוף, לכשפסע עם נדיקים שבגן ערן צמורקן ותפלחן.

ראו ומת כל צמר צלחן מלרים, (מה) שאלו בני

נועם לתולדות

אשר לאמר (סוכה ה) מעולם לא ירדה שביחה למטה מעשרה, (מה) ועל כן הרכין רקיע עם

הוא לשון גדולה כנאמר אף אני בכור אתנהו, ואמר ומת כל בכור בארץ מצרים, הוונה שאותם שהיו בהם הוללות פשיית בכור וראשים ולא כגרים בעולם הזה, להם יהא נחשב למיתה מה שאני יוצא בתוך מצרים, לפי שלא הורגלו בזה, והוא ענין שפירשנו רשעים נדונים בה.

(מה) מה שאומר אני יוצא בתוך מצרים

שמות חלל לאכילה ותמיד, ל' צרכי' אומר לא נחמנו שצמות כי אם למסוק צבורה, (המנו) ולא פליגי דמי שאמר לא יחטו שצמות כי אם לאכילה כאלו לתלמידי חכמים, וכלן לטובלים, כמו שכתב צדיק יוסף בנפ"ח סי' רפ"ח יט"ט.

ויש לבקשות (המה) כל אם כשומלים אינו מוסקים כל כשעב צבורה, ונשנה גם שילעו לעסוק בצבורה לא יוכלו לשמות מיס ממרה אחר שלא למדו שלשת ימים לפניו אם כן איש שוב נחמד לעיל, לזה נה' כספרי לחזן זה צלמת זכור את יום כשנת לקדשו, אצרכו מקודש כדי שחולל לקדשו בשבת, שיהי' פוע על ידי ככה שיטעם מקודש וק"ל.

ובזה נראה לי לצמר מדש' וכי' י"א) לנולס נחת בן אור ולי לא נחת בן אור, ח"ל ככמת ישראל וי"א בן אורג, חכ שאלמר זכור את יום כשנת לקדשו, וכו' ממוכ.

נועים לתולדות

העצה המרה של תשובה נעשה אצלם המד מתוקי.

(רמב) אליף היי יודי היי בגימטריא קס"א כמנין "עץ" עם הכולל.

(רמג) השבת ניתן לאכילה ולהתענג לת"ח העוסקים בתורה כל השבוע, ולפעלים העוסקים במלאכה בכל השבוע ניתנה השבת לעסוק בתורה.

(רמז) לכאורה אם אינו לומר תורה כל השבוע הרי התורה אצלו מר ואין לו תענוג מלימוד התורה, ואינו מקיים וקראת לשבת ענג, לכן אמר הספרי זכור את יום השבת זכרוה מקודם, היינו שיעשה הכנה וילמוד

אם בן כמו צוויי כגוף כשלא חלל כמת ימים וחקלקל כחילומתכא וגם חיד כחולל יעסם ממוק למר, כך חולי כשע כשלא למד כמת ימים חיד כלמוד יעסם ממוק למר אחר כך.

וזה נראה לי שירוש כספוק (ישעי' ה) שמים מר לממוק וממוק למר, (ולא) וכפניו כמריחות בל מלום, וכן לאמרים כסוף זה וכלמר יעזאל, כי אצרכו (קדושים ע' רס"ו) צפניו מיס כמרים שמתין לטובס (במדבר ה) ולקח כככו מיס קדושים וצאו צב כמים למרים וכו', (ולא) כי כזוכ לז כס מרים, מכ שאין כן לאשכ פכוכי דצרי מוכר כקמלח מיס קדושים כס לז מיס קרים על נשע טיפס וכילא למלח למיס.

ובזה יזנן יוספ משכ (ברשי"ל) מממת ציח כיס כסופים צמל כרחס, (המ) וכיון שנגנס נלנס חשק וחמדת עולס כזכ לצטר כסף, וכאל נגד פניו עולס ככל ששכ שמי גרוח זה לזכ, כשוכ קס עמל חציו, לכן וילכו שלשת ימים ולא מלאו מיס סוכר ומוסר, וכיון שלא חלל כמת ימים נלמנה על

נועים לתולדות

מרים ואינם נוהגים כשורה, לכן אומרים על המר שהוא מתוק, ועל המתוק אומרים שהוא מר.

(רלט) הכתוב אומר ולקח מיס קדושים וגו' ובאו בה המיס למרים, הווננה שהדברי מוסר שהם מיס קדושים לאשה סתורה, הם מרים לטובה וזונה.

(רמ) ויסע משיה, פירשיו"ל שהסייען בעל כרחו, שלא רצו ליסע מחמת ביזת היס, ואז וילכו שלשת ימים ולא מצאו מיס, ואין מיס אלא תורה, היינו שמכיון שנגנס

ה. מצוה זכור את יום כשנת לקדשו, ודרשו בספרי מות עמכ לזכור את יום כשנת מלמד כשנת ועו'.

כדי לצמר זה נצמר חתלב ש"ס דעלע ס"צ ק' י"ז ח"ל חמח ב"ח כולמן מתכ לחצירו חן לריד להודיע, שאלמר (חשא' לז) ולא ידע משכ כי קרן מור פניו.

והחל"ה נצמר פסוקי בשלח (שמות טו) ויוסע משכ אל ישראל מיס סוף וילכו ג' ימים צמדכר ולא מלאו מיס, ויצולו מרתכ ולא יכלו לשמות מיס ממרה כי מרים כס על כן קרל שמש מרה, וילעו וגו' ויורכו כ' פז וישלן אל כמים וימתקו, (ולא) וכספיקות רבו ללחכ שופנה נכתב זה ששכ פרשו מכחוכר ג' ימים כמו שדרשו צפ"ד דצ"ק (פב), וסוד דמלח אחר לשון רציוס כי מרים כס, ואחר כך לשון יחיד קרל שמש מרה, ושאל כספיקות.

ונראה לי דכחז הרמב"ם צפ"צ מכ"ל דעות כמו שיש חולי כגוף כשופתמיס ממוק למר, כך יש חולי כשע ועו' יט"ט.

והתונה, וכשנתחבר בחינת מי עם בחינת זאת, אז עולה מן המדבר, היינו שמהמדבר שהוא מקום הקליפות עולה להיות שדה אשר ברכו ה'.

(רלו) וילכו שלשת ימים ולא מצאו מיס, דרשו חז"ל שחלכו שלשה ימים בלא תורה שנקרא מיס, ואז תקנו נביאים שביניהם לקרות בתורה בשני וחמשי שלא היינו שלשה ימים בלא תורה.

(רלח) שמים מר למתוק ומתוק למר, לכאורה הוא כפל, רק הכוונה שהם בעצמם

אם על ידי התלמודי חכמים הנקראים שנת צ' לכוונת הדוך לשם אשר ילכו צו.
 אך דכל זה (הט) אם נשמנו דברי התלמודי חכמים לכוונת לשם הדוך אשר ילכו צו, מה שאין כן אם דברי התלמודי חכמים מתאחדים פחד שלחמי (משה מט) וירחי חנה ומחאס, אז ממילא גם שנת ראשון נפשונו אינו נודע לבטס.

וזה גרס חורבן כצית, כמו שלחמי נפרק כל כתבי (שבת קט"ז) אמר אבי (רמב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שאלו צב את השנת שלחמי (יחזקאל כב) ומשכחתי סגלמינו מיניסם ואלו כחוכה, ח"ו ירוח לא חרבה ירושלים אלא בשביל שציו צב תלמודי חכמים שלחמי (ה"ב לו) ויחי מלפניס צמלמי ח"לביס וגו', ויש לבין דשמע ללא פלגי עור יש לומר (רמב) דכתב במכרס"ל נפרק כל כתבי (שבת קט"ז) בח"א) נשס כרמב"ס, לפי שלחמי שנת אינו ידועין לבחון פס, בגון קסעריה וסגלמי וכליכס היצור שלל לנור, ולחוי לתלמודי חכמים שסס כסכסיס לבחויפן לפמי כאלך וכו', אס כן צ' מיני שנת שייכיס זכ לזכ, כי רוב כסולס שסס כמוני פס אינו יודעיס לשמור שנת כי

נועם לתולדות

השבת, הרי שהשני מיני שבת שייכים זה לזה, שההמונים הם רוב העולם, והם אינם יודעים לשמור השבת כי אם על ידי הת"ח הנקרא שבת השני, שעל הת"ח להורות להמונים הדרך אשר ילכו בה בשמירת השבת.
 היינו הת"ח שעוסק לחזותם הדרך אשר ילכו בה או יודעים לשמור השבת, אבל אם הוא עת אשר יראי חטא ימאסו ואין שומעים בקול הת"ח, אז ממילא גם השבת ראשון לא נודע להמונים, וגרם שחרבה ירושלים על שחיללו את השבת.

(רמב) אמר בלשון שלילה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו את השבת, ולא חרבה ירושלים אלא בשביל שכיוו בה

כפירוש רש"י סס נמשכת שנת פ"ק (י) וכוה כדבר שדבריו שרמו כספרי זכור את יוס כשנת, זכרכו מקודס מטעם כמכר לעיל שיעטס כנסת מקודס, ולא יוכל לקדשו אחר כן כיום כשנת שכי' פנ"ק"ל.
 וכוה יפולר ש"ס (שבת קי"ח) אלמלי שמרו ישראל צ' שנתות מיד גאלון וכו' וכוה תמוה.

ואגב נמזן מכ שלחמי כזכר (יהו צ. ז) זכור את יוס כשנת לקדשו לקבל לא חספס נרפן מי שקר, כי כמתל שנת מעיד פודת שקר.
 לבאר כל זה כוה כי יש צ' סוגיס כנקראיס שנת, ח' שנת שנת כשפשו ייחא ושעיסוכ, צ' תלמיז חכס נקלה שנת (רמב) כמכר כזכר (משפטיס צד) כמתל זלחיי צט יוחל זלחיי צט זוגל לזייק זלחיי

נועם לתולדות

הכנסת ישראל יהי' כן זוגך על ידי הת"ח שביניהם.
 (רמו) אמר הקב"ה מתנה טובה יש לי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם תחלה, ופירש"י ל כדי שיתרצו תחלה בדברים, הכוונה שיתרצו לעסוק בדברי תורה תחלה קודם השבת, ואז יוכלו לקדשו ליום השבת שיהי' להם תענוג בהלימוד.

(רמב) הנשמה היא בת יחידה, והיא בת זוגו של הצדיק הנקרא שבת, ומקודס לזה אמר לא תעבוד בו עבודת עבד, היינו שלא ינהו קלות בהצדיק לעבוד בו עבודת יום חול הנקרא עבודת עבד.

והודיעם תחלה, ופירש"י ל כדי שיתרצו תחלה בדברים, הכוונה שיתרצו לעסוק בדברי תורה תחלה קודם השבת, ואז יוכלו לקדשו ליום השבת שיהי' להם תענוג בהלימוד.

וגראה לי (רמב) כי זוג כוה לשון ימוד ומיזור וצניקות, וכו' פננת שנת למול נחמ כן זוג, כי התלמודי חכמים כל ימי כשעס שוסקיס צמורכ שכוה ימוד ומיזור לכן זוכ, ולי לא נחמ כן זוג, כי התלמודי חכמים צמליס צו, רק כסופוליס שוסקיס צמורכ, חכ אינו כן זוג שלי, שלחמי ימוד ומיזור אללו כי אללס מריס כס זכמכר לעיל, וכשעס כנסת ישראל יהי' כן זוגך, זלחית צמורכ (ילק"ש ח"א רמו חח) ויקבל פנח לך קבלת גדולת הודע לפניס כשנת דיי איסור וסיכר וכו', חכ שלחמי כנסת ישראל שלחמי וזכמכר ישראל יח, התלמודי חכמים שירדשו לפי כסופוליס שכס פלמס אינס ציי מורכ כלל, אס כן כנסת ישראל יהי' כן זוגך וככו.

ובזה תפין ש"ס (רמב) שלחמי לך וכוזיס, מתלכ כדי שית"ל צ' חלכ צד"צייס, גם כימות החול כדי שיוכל להיות אחד כך לקדשו כיום השבת, שיהא נחשב לו התורה ענג, ולא מים מרים.

(רמב) אמרה שבת לכולם נתת בן זוג ולי לא נתת בן זוג, הכוונה דלכל הימים נתת בן זוג הם הת"ח שעוסקים בתורה בכל ימות השבוע, ולי לא נתת בן זוג, שבשבת מתענגים הת"ח באכילה, ורק הפועלים עוסקים בחורה, והם אינם כן זוג שלי, שהלימוד אינו ענג אצלם, והשיב הקב"ה כנסת ישראל יהי' כן זוגך, הכוונה שמתאספים ומתכנסים הכנסת ישראל, הם הת"ח וההמונים ביחד, והת"ח ידרשו לפני ההמונים, לפי שהפועלים בעצמם אינם בני תורה שיוכלו ללמוד בעצמם, ואם כן

והודיעם תחלה, ופירש"י ל כדי שיתרצו תחלה בדברים, הכוונה שיתרצו לעסוק בדברי תורה תחלה קודם השבת, ואז יוכלו לקדשו ליום השבת שיהי' להם תענוג בהלימוד.

הרבה רמוז בזה שמיצא זכות ובהיות אפילו נמוק עמקי הקליפות שבה בנות הרבה, נסוד כל המוסף גורע (משהו כ"ט), שהוא מלך הקליפה, גם שם יוכל להמשיך זכות ובהיות אור התכנה על ידי עוסקו במורה לשמה, לבעל עומקו מסביות הקליפות ולהאירם באור התכנה.

זוהו גם כן סוגה אמרם ז"ל (ברכה נ"ה) ידע היה ללכלל לגרף אוניות וכו', היינו כמו (ישעיה א' כ"ח) ואצרו כבוד צדיק, ר"ל שהיה ידע לגרף האומיות, כמו מלך צבור, שמגרשים שם הובט מעבדות ופסולת, כך היה מחזק ומלמן מעבדות הקליפות, והמשיך לשם זכות ובהיותו.

זוהו גם כן רמוז אמרם ז"ל (שבת ל"ב) מנגלגין זכות על ידי זכאי, על דרך שאמרנו כבר (פ' שמות ד' ק"ט) על ענין שאלמה (תחת לב' ד') ימיע פשוטה לקבל שנים, להבין זה אך שייך ענין זה אלל השי"ת, אל ענין הוא שזכו כענין להמערות חסד אל יסבך שרונה לזכות עמו יסבאל, הוא שולח אור קדוש בשמה קדושה האלל מעגמומו יסבך לעולם הוה, ועל ידי זה ממעוררים צני עמו ושבים במטובה אליו יסבך, חוה ימיע פשוטה, היינו אור חסדו שהוא הדרק שיש בעולם שאלקח מאור חסדו יסבך, לקבל שנים, שכל דיו רבים שנים לאביהם ששמיים, הן על ידי מורה ומלמו שמשין עליהם דעה ובהיות אור התכנה, חוה מנגלגין זכות, היינו השי"ת מנגלג זכות ובהיות לעמו יסבאל, על ידי זכאי, היינו מי שהוא זך וצדיק בעגמו, או הוא ממשיך זכות

העונות ר"ל, כמו הוזה אשר כל טעם ממוק דמה לו למר, כן הוא במוצי הנפשות, כמו שלמה בפסוק בישעיה (ה' ב') שמש מר למתוק ומתוק למר (ובב"ס ה"ל דעה פ"ד ב' ה"א), והיינו שנתהפך עליו ממיקום ועריכות המורה למר ואינו יכול לשמות מהם להיות אם נפשו, ועל ידי זה לא זכה נעשה לו וכו', וכמו שדרכו ר"ל (תענית ד') על פסוק (דברים ל"ב) יערוף ממטר לקמי וכו'.

והדשם נמסד הגדול המפך במטובות וטובות של יסבאל רנה להיות את נפשו, והרבה להם אך סוד אלהיו גנו במורה ממש ונכוד שמת האדם, כמו (וה"ק פ' אהר ד' ע"ג ע"א) אוריתא וקדשה בריך הוא יסבאל כולאו מה, וכבר נמנהל זה בפשט ואלף (ד' קס"א), חוה וזרעו ה' עץ, ומרגמו ואלופיה ה', היינו שלמד אומם אך איה"כ"ה שהוא עץ קדוש סוד הפדיון, והמורה שהיא עץ חיים (משלי ג' י"ח), יסבאל הנקרא עץ על דרך (דברים כ' י"ט) כי האדם עץ השדה, הם אחד וזרעו אחד, ועל ידי למוד ועסק המורה לשמה יוכל להיות את נפשו ולמקו רמ"ח אבריו ושק"ה גדין, לדבק עצמו בשורשם ובשרש שורשם שהוא המורה והי"ה כ"ה, כמבואר לעיל (פ' אהר ד' קס"א) שכו"ה כ"ה הוא סוד כל המורה כולה (וה"ק פ' אהר ד' ע"ג ע"א).

והדב"ה הוא על ידי עוסקם במורה לשמה ולבקש מן האויות ממש, וכמו ששמעתי פירושו מן א"י זל"ה"ה פירוש מן סוד אלוה שבהם ישעור להם לדבר האויות בנותם אמת לשמה, ועל ידי זה נמקין כל הדינים שורשן וממקין המים, כי

(וה"ק פ' פנחס ד' ת"ח ע"א), ולכן המורה נקרא מים, כי הוא נציעו לכל הנבראים, שולס הם מים וקיימים על ידי המורה ועבודה שעוסקים בהם יסבאל, כי אוריתא וקדשה בריך הוא יסבאל כולאו מה הוא (וה"ק פ' אהר ד' ע"ג ע"א).

ואך רק כשממשיכן סוד אלוה במורה על ידי שלומים המורה לשמה, או יש בה כמו אלוהות ועשות סוד נציעו להיות ולרפאות, כמו (שירובן ג"ד) מה נבלשו יעסוק במורה וכו', וכן (ימא ע"ב) זכה נעשה לו כס מים וכו', כמו שאמרנו כבר (פ' אחי ד' רצ"ג) על פסוק (ויקרא י"ח ה') וחי בהם אף ה', היינו כמים במורה אף ה', דהיינו קדשה בריך הוא ושלומים הנקראת אף (וה"ק פ' תצא ד' תצ"ו ע"א), או וחי בהם, היינו נעשה לו כס מים, אלל כשלומד מ"ו המורה שלא לשמה רק לשם דברי שטות והבלי עולם או הוא להיפוך מ"ו, ומהו בל המעוררת כל הדינים כיון שאינם נממקין על ידי המורה.

לדך שואמר א"י ז"ע זל"ה"ה כסם ספר ברים מנומה (וה"ק הראשונה), מלמד חכם שקרא ואינו הולך בדרך הטוב והישר, צודאי שמה מן מים המרים המלכים, חוה וצולו מרמה, היינו לאומו צמינה של מים המרים, ולא יכלו לשמות מים מרמה, פירוש להמשיך חסדים להיות נפשותם, כי מרים הם היינו כנ"ל, וכמו שואמר ד"ב הראון מ"ה"ה יעקב יוסף הבהן, אף על פי שמימי המורה צודאי ממוקים מדבש ונופת לופים (תהלים י"ט י"א), עם כל זה דמה להם למר, והענינם כי מרים הם, הם הם המרים מממת מולגת

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

כאן התקפחתי) — צריך שיהא צנוע — כמעשינו שלא ימצא בו שום פסול ודבר מגונה — "ככלה
 — הצנועה — חזו" (שמו"ר פס' ט) בבית אביה, ישלא יחא בו שום זופי" (יליש, פס' ט) וכאשר אמר
 רבי הלמחא בשם ריש לקיש: מה קלה זו — כשהיא באה כבר להכנס לחופה (כשמו"ר
 פס' ט) היא — יושבת כפוריא — כמושכ — היסב של כבוד "יאשה פוצע לעיני כל ומגלה פניה"
 (יליש, פס' ט) בשמו"ר פס' ט) כדומות — ואומרת: ראו שאני — בחולה — טהורה — אשר
 "לא נחשתי לדבר עבירה" (יליש פס' ט) — חזו — היא — ערווה — אשר — מעידה עלי — אשר
 שבתולה אני, שאני מוכלת לחופה מבית אבי, כראש פרוע ובעטרת כבוד, כדרך הבחילות לחופתן
 (כתובות טו:). שטהרתן מחפרטת לכל, כך חלמדי חכם — הדרוש ברכים — צריך שלא יהא
 בו דבר של דופי — אפילו בחשוך עליו "עמרסם במעשים טובים, ככלה חזו שהיא מפרטת עצמה"
 (שמו"ר פס' ט) ועי' כפ"ק כאן) — כשחזו צנועהו.

דרוש על דרך זו בכל תיבות המקרא הזה, כאשר — רבי אלעזר בדיב שמעון (וצ"ל כאן
 "רבי פהתי" עי' הערות), ורבי יוסי בר חנינא ורבנן — דורשים ומפרשים בו: רבי אלעזר אומר:
 "נפת" — דרוש מלשון "נפת", ודרוש "חטפנה" כמן השורש הארמי "נפח" שהוא כמו "עץ" בלשון
 הקודש, והרי "נפת" חטופנה שפתחוהו ללה" ללומר, כל מי שהיה אומר דברי תורה —
 בשפתחוהו — ברכים — בהקנה העם לדרשה — ואינו ערביין לשומעיהו כסולת זו שצפה
 משירת כחוכה את הסוכים והפסולת ומעבירה את הקמת הנקי, שוב מגפיה את הקמת הנקי הזה בנפה
 של סולת שהיא מעבירה את הקמת הדק וחיבש מרון ומשאירה בתוכה את הפולת הגסה והשמניה
 (אבות ה' ט, ועייש במפרשים ובאדי"ן מ' ט), והמובחרת ביותר שבה היא שמרוב שומנה היא צפה
 ונרקבת על גבי דופני הנפה (וי"ט) מסוטה מט' ט, ואשר כן יש לברר וללבן דברי תורה הנשמעים וכבאות
 ובאבריהו שם עיי"ט), כדי להשמיעם, ואם אינם כוררים וערבים כן בני המשמיעם — נוח לו שלא
 אמן — בשפתחוהו, "ככלה" — בדרשה שברכים.

ואילו — רבי יוסי אומר: "נפת" כפשוטו, והוא "עסיס", "מין" מתוק הנמוץ ממיר או מפרח
 מתוק, ומשלא פירש הכתוב ממה הנפת הזה, דרשוהו ממקרא אחר שהוא משבח דברי-תורה ואומר
 (תהילים י"ט, א), שהם מתוקים מן "נפת צופים", ומאחר שגם "צופי" הוא מין מתוק הנמוץ מפרי או
 מרת, לכן דרשוהו ופרשוהו: "נפת צופים" — רבש דברים הנא ממה שמצו הדברים מתק פרוחם
 שב"צופים" — בהוים הגבוהים, שצופים מהם למרוחק, והוא מוכתר שברכש (עי' במי סוטה וברשי

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

מסורת המדרש
 כסולת זו שצפה ראה
 מסוטה פיה ה"ג ידעלמי
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 ל"ג י"ג ת"ג ע"ג ב'
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג
 מ"ג א"ג פ"ג ע"ג
 תוספת ע"ג פ"ג ע"ג

ב"ה ל"ג ט"ו אדר א' תר"ל

זכרון

קמח

וכרמו לזה הוא צבוח מלש שמיא לחיות
 משנייה, וגם זכר צרכו ונניס יג' י"ח וי'
 רלי לחי ועול בשמן רגלו, ודחיל צמחית
 (פס) זה חלקו של אשר שמשך שמו במשין
 עיי"ש, ושם במשה אי תקיע אלפס לשמו.
 וקחמו עלה צמחיל ושלח יולצ חקיעה ויקח
 משם אשה חכמה (פי' י"ד י"א, מאי שח
 תקיעה, אמר ר' יוחנן מוחך שניגילין בשמן
 זית חכמה מלי' בכו, כי שמו רומז לחכמה
 וכמלכ"כ צל עת יהיו גדולין לנניס ושמו
 על ראשך של יחסר וקמח פ' י"א, ולחיל
 דגנניס קלי על מלות ומעש"ע ושמו היינו
 חורה (עיי' צמח"ע על פסוק ז', וזה שאמרו
 דשמן קלי על החורה, בודלי הכוונה על
 כללות החורה, אלץ ציימוד רומז על
 חושבני"פ, כי צמחנה הי' הכס בשמן הרימוז
 לחורה, וצמחנה החמיל להתולץ אור
 חושבני"פ, כדאי' צימח ופ' דלחסר סוף כל
 הכסם שימיו לכמו, ותוכה ככל לא יתון
 לכחור רק נמסר בחושבני"פ, והשמן והאור
 מתחלחלים כלחה, האור הוא חושבני"פ, והשמן
 הוא חושבני"פ, ומתחלחל פ"י הפחילה שהיא
 נשמה ישראל, ועיי' מתקשרין בשמות ישראל
 בהקב"ה. [ומי' צמח"ע (נמח"ע י"ח פ' י'
 דבגלים לירק השי"ת דגל אשר לנגל דן, דין
 הי' צלפון דמשך חקר יולא לעולם, ובגנוד
 שבע דן למה שכול המשין צעלם צע"י
 שטסה ירעסם שני עגלי זכר, ועיי' חקר הוא
 שא"י ועיי' י"ח פ"י וכו' צמח"ע משפיעם,
 וחור ירעסם על כל ישראל ולא קבלו ממנו
 חלה שבע דן, שאל' י"ח ד"ס דיוען המלך
 ופע שני עגלי זכר וגו' וחסר כאלוד נמן בון,
 ולכן טוב הקב"ה שימחה דן בשמן הכ"ד דגל
 מתוך דן למועב וגו', ועליו שבע אשר מאיר
 על הכתף שאל' ולמשך אמר צדוק וגו', וצבול
 צמח בגנוד דגו' עיי"ש, ונעם שניה על אשר
 יצאה חורה על ידו, על חושבני"פ.

דכל חמד מישראל יש לו חלק, ונשמות ישראל
 מחדשים חלקם, ועיי' נכרמת הכרית, וזהו
 חש ד"ח למי', לחיות תלמודי, ולאש רומז על
 שני אשות, כמו שאה"כ סמכוי בלשונות
 (פ"ה פ' י"א, דחז"ל בשתי אשות בלש של
 מטלה ובלש שלמטה, ד"ח סמכוי בלשונות
 בשתי אשות בחורה שכתב וחורה צפה
 (שפ"ז פ' י"א, וכמו בלש של מטלה ולא של
 משה קיי"ל אפי"פ שלש יורדת מן השמים
 מלוא להביא מן הכדיות (וימח נח"א, כמו כן
 בחושבני"פ וחושבני"פ מלוא להביא מן הכדיות
 היינו לחוש חידושין דלוריתא כ"ל,
 וכשמחברין צימד נעשים אחד וזהו הכריתת
 צרית שנטשה עיי' חושבני"פ, וזהו הענין
 שמוזל לוי הוא מזלן של ישראל, דכיון דכלוי
 רומז על חושבני"פ כנ"ל, לכן הוא מזלן של
 ישראל, דעיי' החושבני"פ כרת הקב"ה צרית
 לחמו כנ"ל.

חמשה עשר בשבט

דרוש א'

יבאר שחודש שבט פסוג' הוא לצימוד תושבני"פ, ועפי"ז יבאר הענין שמשנה רבינו התחיל לומר משנה תורה בחודש שבט.

76

פ"ה החמיל לחור ולצמר חס החורה
 צר"ח שבע, כמו שכחוב צעשמי עשר חודש
 צלמד לחודש דבר משה אל בני ישראל וגו'
 צעבר הירדן צלמן מואב הואיל משה צמר
 חס החורה הואת לאמר, ונראה לצמר הענין
 שדיוקא צמוד שבע החמיל משה לצמר חס
 החורה, ונקדים מש"כ האכן עזרא ז"ל שמול
 של חודש שבע שהוא מול דלי הוא מזלן של
 ישראל, ועיי' צבני יששכר צמחרי חודש שבע

משי"כ צוב, ונראה לצמר טוד, דכזה ענין
 כולי הוא כלי שפשי לשלוב צו מים
 מהבלה, והנה צמר הוא חורה שבע"פ, כמו
 ש"כ האלפין הק' ז"ל צ"פ מוקח על המן
 והצמר שהס מכוונים נגד חושבני"פ
 ומושבע"פ, וכסם שהחורה שכתב יש לה
 גבול ואין להסוף או לגרוע ח"ו אפי' חות
 לחת, כמו כן צמן הי' הפנין של לא הפדף
 המרבה והממעיט לא חסורי, והצמר שהוא
 נגד חושבני"פ לא הי' לו גבול, ועל זה נראה
 כל החמילס הולכים אל היס והיס לינו מלח
 וקמח פ' י"א, וזה קלי על יס התלמוד שאין לו
 גבול וקצבה, ומכא עמח כ' האלפין ז"ל
 שחולצו לצמר ציימוד הכס שהי' להס מן
 וצמן הי' מהניסים כל העפעם וא"כ הי'
 יקולס להרגיש גם טעם מים ומדוע הולצו
 לצמר, חלה ע"כ משום להרוח ולרמו להס
 עינן שני החרות חורק שכתב וחורה שבע

פ"ה חמיל לחור ולצמר חס החורה
 צר"ח שבע, כמו שכחוב צעשמי עשר חודש
 צלמד לחודש דבר משה אל בני ישראל וגו'
 צעבר הירדן צלמן מואב הואיל משה צמר
 חס החורה הואת לאמר, ונראה לצמר הענין
 שדיוקא צמוד שבע החמיל משה לצמר חס
 החורה, ונקדים מש"כ האכן עזרא ז"ל שמול
 של חודש שבע שהוא מול דלי הוא מזלן של
 ישראל, ועיי' צבני יששכר צמחרי חודש שבע

משי"כ צוב, ונראה לצמר טוד, דכזה ענין
 כולי הוא כלי שפשי לשלוב צו מים
 מהבלה, והנה צמר הוא חורה שבע"פ, כמו
 ש"כ האלפין הק' ז"ל צ"פ מוקח על המן
 והצמר שהס מכוונים נגד חושבני"פ
 ומושבע"פ, וכסם שהחורה שכתב יש לה
 גבול ואין להסוף או לגרוע ח"ו אפי' חות
 לחת, כמו כן צמן הי' הפנין של לא הפדף
 המרבה והממעיט לא חסורי, והצמר שהוא
 נגד חושבני"פ לא הי' לו גבול, ועל זה נראה
 כל החמילס הולכים אל היס והיס לינו מלח
 וקמח פ' י"א, וזה קלי על יס התלמוד שאין לו
 גבול וקצבה, ומכא עמח כ' האלפין ז"ל
 שחולצו לצמר ציימוד הכס שהי' להס מן
 וצמן הי' מהניסים כל העפעם וא"כ הי'
 יקולס להרגיש גם טעם מים ומדוע הולצו
 לצמר, חלה ע"כ משום להרוח ולרמו להס
 עינן שני החרות חורק שכתב וחורה שבע

פ"ה חמיל לחור ולצמר חס החורה
 צר"ח שבע, כמו שכחוב צעשמי עשר חודש
 צלמד לחודש דבר משה אל בני ישראל וגו'
 צעבר הירדן צלמן מואב הואיל משה צמר
 חס החורה הואת לאמר, ונראה לצמר הענין
 שדיוקא צמוד שבע החמיל משה לצמר חס
 החורה, ונקדים מש"כ האכן עזרא ז"ל שמול
 של חודש שבע שהוא מול דלי הוא מזלן של
 ישראל, ועיי' צבני יששכר צמחרי חודש שבע

משי"כ צוב, ונראה לצמר טוד, דכזה ענין
 כולי הוא כלי שפשי לשלוב צו מים
 מהבלה, והנה צמר הוא חורה שבע"פ, כמו
 ש"כ האלפין הק' ז"ל צ"פ מוקח על המן
 והצמר שהס מכוונים נגד חושבני"פ
 ומושבע"פ, וכסם שהחורה שכתב יש לה
 גבול ואין להסוף או לגרוע ח"ו אפי' חות
 לחת, כמו כן צמן הי' הפנין של לא הפדף
 המרבה והממעיט לא חסורי, והצמר שהוא
 נגד חושבני"פ לא הי' לו גבול, ועל זה נראה
 כל החמילס הולכים אל היס והיס לינו מלח
 וקמח פ' י"א, וזה קלי על יס התלמוד שאין לו
 גבול וקצבה, ומכא עמח כ' האלפין ז"ל
 שחולצו לצמר ציימוד הכס שהי' להס מן
 וצמן הי' מהניסים כל העפעם וא"כ הי'
 יקולס להרגיש גם טעם מים ומדוע הולצו
 לצמר, חלה ע"כ משום להרוח ולרמו להס
 עינן שני החרות חורק שכתב וחורה שבע

211

ליוניא, ויוניא הוא חשך גדלי' צמד'ס ומישי' ינה פ' צ' ומשך זה יון שהשכיב וכו', ויהי לור קלי לאור החורה, אלל שבע מאיר אח החשך של ענה דלור החורה מאיר אחיה, וכן מקופת ענה הוא נדוך כלל בשבע, [הכוונה כנראה לא על זמן הקופה אלא דמשך הזמן נקרא תקופת ענה וי"פ], ואו הוא הזמן דשגומדין מאירין אח השכת הלילות, וע"ז אמרו חז"ל (מיינוין ס"ו) לא ליצרי ליליא אלל לגירסאל, גדלי' דקלי אלילות דתקופת ענה וכו' צדוש שבע, ואו כשגומדין צלילה מהפנין הלילה ליום ומשך לאור].

וזרוו הענין שנודש שבע החמיל משה לצאר אח החורה, דהנה הרמזים בהקדמתו לפי המשניות כ' שזו ציור משפיעה לכלל ישראל המלוות ופירושו שנמסרו לו בעל פה, וזלכיק, וכאשר בא הנביא ע"ה נהנה לו המלכה הולח ופירושה וכן הכריז' מלוות הם ופירושו, המלוות בכתב והפירוט בעל פה, ויהי צלרצעים שנה צעמיו פשר חודש צראש חודש שבע הקהיל אח העם ואמר להם, הניע זמן מומי ואם יש בכם מי ששמע הלכה ושכחה יבא וישללני ואבאר אותה וכל מי שנתקפקה עליו שללה יבא ופירושה לו, כמו שנאמר דניס פ' ה' הוליל משה צאר אח החורה הולח לאמרי, וכן אמרו חכמים צפריי (פ' דניס) כל ששכח הלכה אחת יבא וישנה וכל שיש לו לפרש יבא ויפרש, ולקמו מפיו ציורו הכלכות ולמוזו הפירושים כל הזמן שהוא שפוח מריח שבע עד שבעה צאד' וכו' עכלהיק, ואו החמיל משפיעה למסור המסורה ליבושע והחמיל ענין חורה שבעל פה, ולכן ספר דניס שהוא משנה חורה הנה שהוא אחד מהחומשים ומלק מחורה שכתב, אלל הוא אמטי צין חורה כיווע מליקיס ז"ע, [היינו דצדוש שבע

תחזור רחמים ומסדים, דהנה שמרם צרכם עברה מהם תחפלת אלל בנה שהוא נגד שם מי"ג, ושמום הוא סוף תפלת, וצרכם עברה הם תחלת ליל, תפלת הוא רחמים תפלת גופאל, וכן ללל הוא ג"כ רחמים, דללל הוא רגל ימין שוק ימין, ושורש ללל הוא שורש חסד, דחזיק הוא קו ימין, היינו חכמה, חסד דהוא יד ימין, ללל הוא רגל ימין, ולל שאלל הוא צנייה, צנייה גבורה הוא, ולמעני הוא דעת תפלת יסוד, וכחך הוא שורש הכל, ומלכות הוא עם יסוד, ועפ"ז יולל דשמרם צרכם עברה הם שורש הרחמים והסודים], ולפי דרכיו יתבאר בלופן זה, כי בחורה הק' יש שני כוחות, כח הזכירה, וכח הנרבה, כח הזכירה היינו לגבור מה שלומד ולא לאבד אפי' אחת משמועותיו, וכח הנרבה, הוא כח המידוע שמחדשין בחורה וזוהו מחצכת ע"י שטוקה הרים ומפלל בחורה וע"ז מחצכת חורחה, שזה ענין סיני ושוקה הרים [ענין סוף צרכות], וזכו הרמז בש"ש, ש"מס היינו לשמור החורה שלמד לכל שתכח ממנו, ע"י החמדת החורה על לימודו, ועפ"ז צרכם שחורחו חצרך ויזכה לחש צה, ע"ז שאלח"ל (שפ"ה ט"ו) וכו' אם שמוע השמע אם שמע צ"ש השמע צדוש, אם שומרים אח הישן אז מחצכים צדוש, והכל תלוי בעי"כרם ע"י התנהגותו בקדושה ועברה זוכה לשמור ולזכור חורחה ולחוש צה, וכמו שאלח"ל (ויניח ל') מורך שחורדים הם חורחה משתמרת וכו', ופירושו משתמרת בחור לצם שאין תלמודם משתכח, ובינושלמי (פ"ה ט"ו) הנירסח חורחה מתצרכת, והיינו כניל שזו לחש ולהוסוף בחורחה, כי ע"י שממרו עלמן בקדושה לא נאבד מהן אף דבר אחד מן החורה, וכל שישנו בשמירה ישו צנייה (ויניח ט"ו) מי ששומר עלמו מן החטא יש לו כח הזכרון, ויתבט זכור"ל יש צה שני משמעות

שכתב חורה שבעל פה, ולכן אמר משה דנינו ע"ה בלשון עלמו (פ"ה מגילה ל"א), כי זה הוא החילוק בין חורה שכתב לחורה שצ"פ, דחוצ"כ נמן לו הקצ"ה צניי, ותושבע"פ היא כל מה שחלמדי ותיק עמיד לחד, [וכגם שאף זה יתן צניי ופולס מרובה אחד יתנו, אלל התבלות התושבע"פ אליו אח"כ הוא ע"י מה שחלמדי ותיק מחדש], ומשה דנינו ע"ה היא הראשון שהוא ה"י לומר והקצ"ה הסכים על ידו, ואמר לו שיכתוב דבריו ויעשה מזה חורה, נמלל שספר דניס הוא לולל משחיהם חוצ"כ ותושבע"פ, והוא צמי ממועט צין שיהם, והחילוק שבין ספר דניס לשאר חוצבע"פ הוא, שתושבע"פ לא יתן לכחוב וזה יתן לכחוב ועשה חלק מחורה שכתב כיון שהקצ"ה לוח שיכתוב, וזכו הענין שאלמו משה בחודש שבע, כיון דחודש זה מסוגל הוא לחוצבע"פ כניל, וספר דניס הוא צמי חוצבע"פ במקלת, ע"כ אמרו צדוש שבע שמוגל לזה, וצדוך רמז י"ל דהא, דכתיב הוליל משה צא"ר אח החורה הולח, הנה דצפטו הכוונה היא דתחמיל לצאר אח החורה, אלל י"ל עוד דמורה גם על צדח של חורה, דהיינו חוצבע"פ וכו"ל, וזיק.

ב] ובענין גולי נראה עוד, דהנה קחי מים עמוקים ענה צלל איש ואיש חבובה ילגה (פשי ט' ט"ו), וכבר נחבאר לעיל דכלי הוא הכלי העשוי לגלות ולשחוב צו מים מהבאר, והבאר הוא חוצבע"פ, וחודש שבע שמוזו דלי אז שואנין מים מבארה של חורה, והנה דללי המה נשמות ישראל שמוזו דלי, כי כלל ישראל הם הכלי שיכולין לשחוב חורה, והא"ך זכרון להיות דלי, זה מרומז בש"ש שהוא ר"ח ש"מס צרכם עברה כיווע מליקיס ז"ע, [היינו דצדוש שבע

ליוניא, ויוניא הוא חשך גדלי' צמד'ס ומישי' ינה פ' צ' ומשך זה יון שהשכיב וכו', ויהי לור קלי לאור החורה, אלל שבע מאיר אח החשך של ענה דלור החורה מאיר אחיה, וכן מקופת ענה הוא נדוך כלל בשבע, [הכוונה כנראה לא על זמן הקופה אלא דמשך הזמן נקרא תקופת ענה וי"פ], ואו הוא הזמן דשגומדין מאירין אח השכת הלילות, וע"ז אמרו חז"ל (מיינוין ס"ו) לא ליצרי ליליא אלל לגירסאל, גדלי' דקלי אלילות דתקופת ענה וכו' צדוש שבע, ואו כשגומדין צלילה מהפנין הלילה ליום ומשך לאור].

וזרוו הענין שנודש שבע החמיל משה לצאר אח החורה, דהנה הרמזים בהקדמתו לפי המשניות כ' שזו ציור משפיעה לכלל ישראל המלוות ופירושו שנמסרו לו בעל פה, וזלכיק, וכאשר בא הנביא ע"ה נהנה לו המלכה הולח ופירושה וכן הכריז' מלוות הם ופירושו, המלוות בכתב והפירוט בעל פה, ויהי צלרצעים שנה צעמיו פשר חודש צראש חודש שבע הקהיל אח העם ואמר להם, הניע זמן מומי ואם יש בכם מי ששמע הלכה ושכחה יבא וישללני ואבאר אותה וכל מי שנתקפקה עליו שללה יבא ופירושה לו, כמו שנאמר דניס פ' ה' הוליל משה צאר אח החורה הולח לאמרי, וכן אמרו חכמים צפריי (פ' דניס) כל ששכח הלכה אחת יבא וישנה וכל שיש לו לפרש יבא ויפרש, ולקמו מפיו ציורו הכלכות ולמוזו הפירושים כל הזמן שהוא שפוח מריח שבע עד שבעה צאד' וכו' עכלהיק, ואו החמיל משפיעה למסור המסורה ליבושע והחמיל ענין חורה שבעל פה, ולכן ספר דניס שהוא משנה חורה הנה שהוא אחד מהחומשים ומלק מחורה שכתב, אלל הוא אמטי צין חורה כיווע מליקיס ז"ע, [היינו דצדוש שבע

ללימוד חושבנות, ומושבתי היא בייחוד יש לה הכח להפך את גוף האדם להיות קודם צקודות השמה, והוא, ע"פ משחזיל צמדו ויגיש טעם נמו מתמיד (הפס"ח י"א), אמר רובי חורמי כמו זר נחשבו (הפס"ח י"א), אמר ר' יהודה בר שלום נקט משה שחבי המשנה בכתב, ולפי הקב"ה שפחדים ע"ה לחנוס את החורה ולחיות קוראים זה יוונים ואומרים אף הם ישראל, אומר הקב"ה לאומות מה אחס אומרים שלחם בניי, איני יודע לאלו למי שמסתיין עלי בידו הוא בני, ומכו המסתיין זה משנה, שלם היתה המשנה ניד לאומות אם כן כמו זר נחשבו עכ"ל המדרש, ויש לומר עוד כוונה בחשובת הקב"ה שאי אפשר שהחושבתי ע"ה בכתב משום כמו זר נחשבו, דהנה במס' גיטין (פ"א ח"א ד"ט ר"ב) יחודה בר נחמני חורגמניה דרבי שמעון בן לקיש כתיב (שפ"ח י"ז) כי כח לך את הדברים האלה וכתיב כי על פי הדברים האלה בא ליני דברים שכתבתי אי אחי רשמי לאומין צע"פ דברים שצע"פ אי אחי רשמי לאומין ככתב, והלכה זו נחדשה עלומות האחרונות, דלומות הראשונות לא ה"ן דכל חורה כולה היתה כחובה על כלומות, ואמר שצ"ה כלומות הראשונות שינה הקב"ה וכחז על כלומות רק עשרת הדברות ולא החושבתי זה יכ"ה להם לישראל צדלשם ובלבס, והענין בזה הוא, דהנה קודם חפץ העגל היו כלל ישראל ראוים להיות כהני ד', ואמר חפץ כ' וכו' הקרב יומת נחמני ח' י"א, וצמדו ח"י כולס נעשו זרים ע"י חפץ העגל, ודבר זה יימשך עד זמן חוקין השלם שאו יקויים ככולם ואחס כהני כ' תקראו וישיי פ"ח י"א, ודבר זה נעשה ע"י חורה שבו יוסר זרותם, ע"י שכל חורה ח"ה חרחה בלגם יהיו ישראל צעלמם כמו הספר חורה צעלמו שהוא גוף נחבר לעיל דחודש שבע מסוגל הוא

באילנות, מיון שמו בן גס צפיימיות אז הוא זמן החתנת הלמית, וצחילוניות נעשה הענין באילנות, וצפיימיות נעשה הענין צעלמות ישראל כג"ל, ע"י חודושי דאורייתא לנין ופורחין האילנות העליונים, ועכשיו הוא הזמן הזה, וזהו הלוי השואב מצבחה של חורה, וצומן שהיו ישראל צמדו ה"י הצב"ר עולה ומלמית להם כל מיני אילנות ופרחים כדל"י צמדו נחמני ח' י"א, כי הצב"ר רומז לחורה שצע"פ ולא צדור המדבר זה לראות הענין צמקודו איך שהצב"ר הוא ממש חורה, עכשיו אין אלו רואים רק בלבד כי הכל מוכנס ורואין רק חוללות בשמיים, אצל הדור דעה זכו לראות איך שהצב"ר שהיה חורה מלמית כל אילנות שבעולם, והיו רואין האילנות צאחו ביום ממש, כי ע"י שלמדו ישראל ויודשו חודושי זה ה"י מלמית מיד אילנות ונעטפים וכל מיני פירות וכו', וצמחת היום הוא כ"כ קך, כי מה שה"י צמדו ה"י רק דוגמת לזרות, כן המן וכן הצב"ר, דכ"י שחורה היא המלמית את הכל, רק אז ראו צאופן גלוי ועכשיו הוא בהסתה, ואינו רק משל צעלמא אלא כן כן בדברים צעלמן.

ד' וע"פ הנ"ל נראה לנב"ה דלזכרון של שם הוי' המלך חודש שבע מרומן צרי"ה של הפסוק ה"מר י'מירו וי"היה היא ותמורתו יהיה קודש ויקראו כ"ז י"א, וקדיס מה שצב"ר חורמי כמה פעמים כב"ה דל"י שחורה נמשלה לדב"ה (הפס"ח ד' י"א), דהענין בזה הוא, דב"ה שהדב"ה מהפך כל מה שח"ה לחובו לדב"ה, ולכן רגלי הדבורים צמחן הדב"ה מוחרים באילנה כי הדב"ה מהפך לדב"ה, וזהו ענינו וכו' של דב"ה להפך הכל לדב"ה (ש"י ח"א גיטין פ"ח י"א), כמו כן חורה מהפכת החול לקודש, ודבר לעבו,

ג' ובחודש זה הוא ר"ה לאילנות, וכתיב כאח"כ עץ השדה ודב"ה כ' י"א, כל אחד מישראל הוא עץ מאלין העליון, כמו שאמר הכתוב (שפ"ח י"א) לר מנטי מעשה ידי להחפזי, וכל אדם צלמית הוא צדוגמת אילן, כמו שלחז"ל (שפ"ח מ"ג) יב"ה דבר שלא נעשה פירות וכו' וכפר על מי שלא היחזירו לפשות פירות וכו' ע"י, ושמות ישראל הם פירות וענפין מאלין העליון, וכן לחז"ל ויודוין פ"ח ח"ה ר' אלעזר ב"ר לזוק למד לדיקס נמשלים צע"כ"ו לאילן שכולו עומד צמקס עברה ונפו עטה למקום עומה נקלץ נופו כולו עומד צמקס עברה וכו', ולמה רשעים דומין צע"כ"ו לאילן שכולו עומד צמקס עומחה ונפו עטה למקום עברה נקלץ נופו כולו עומד צמקס עומחה וכו' ע"י, והשמות כן הנוטיות נענע כ' צגן עזר, ומחשבותם האלו משתלשל לר לחוד עוכ"ו וזהו לר ממעט, ובחודש זה צדלש השנה לאילנות מחמיל כח הצמיחה ע"י עליית השרף בזה, והרמו בזה שהאדם שהוא האילן יכול להחמיל לצמח כי אז הוא זמן הצמיחה, ובאש"ן הק"י צפסוק וילמח ה' חלקים וגו' כל עץ נחמד למראה וגו' נחמתי ח' י"א, שפ"י חודושי חורה שהאדם לומד ומחדש ע"י לומדים אילני גן עדן, כי שייך צבייה זריעה וקליה ובחל"כ (הפס"ח י"א) זרשו לכס לזדקת וקלרו לפי חסה, וכתיב חור זרוע ללדק (הפס"ח י"א), שהלזיקים מורשים לורות בנן עדן ע"י מפשיהם וע"י לומדים שם האורות, וצמח דב"ה (הפס"ח ח"א) הכלים יעקב ילין ופרח ישראל וישיי כ"ז י"א, אמר רב יוסף אלו ח"ה שצב"ל שטופין לנין ופרחים לחורה ע"י, היינו שמחדשין חודושי חורה וע"י מלמית לנין ופרחים רומינים בנן עדן, וכמו צמחילוניות אלו רואין שיש זמן בצבייה של חמחיל כח הצמיחה

קבר בראשית פו לך לך אונקלוס

ג ואמר אבכם הא יי גא תבוק
 וְדָר וְהָא בַר בִּיתֵי יִרְיָה יִתֵּי דִּיהָ
 פִּתְקָמָא דִּי עֵמִיָּה קְמִיָּר גְּא
 יִרְתִּינָה דִּין אֲרִינָה בַר דִּי תִלְעִיד
 דְּהוּא יִרְתִּינָה: ה ואפיק יתיה קברא

ג ויאמר אבכם הא יי גא תבוק
 וְהָנְהָה בְּרִבְיָתִי יוֹרֶשׁ אֹתִי: ד וְהָנְהָה
 דְּבִרְיָהוּתָהּ אֲלִין לְאֹמֶר לֹא יוֹרֶשְׁךָ זֶה
 פִּיִּיאָם אֲשֶׁר יֵצֵא מִפְּעוּקֵי הוּא יוֹרֶשְׁךָ:
 ה וַיִּזְעַץ אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבְּמִנָּה

רש"י

(ג) חן לי לא נתת דודי. ומה תוכלת בכל אשר
 חסן לי: (ד) ויוצא אותו החוצה. לפי ששטרו
 הולילו מחבלו לחקתי לרבות הכובדים, ולפי מדרשו
 שמה קריה: אמר לו לא מאלעגניעות שלים, שרלית
 במלות שאלין עמיד לבעמדי. כן, אכרס חין לו כן,
 חבל אכרסס ית גוי, שני לא תלך חבל שרש תלך
 כוליליו מחללו של עולם והבגידו למעלה מן
 שמי שחמתי. יחולו. י

(ז) מימס כן משמטה שיה רק הקדמה על עיקר התלמוד
 וחסר בגויה והפסית, לכן הוסיף רש"י הכונה (בא"י),
 ומה אכרסס למר שלם לא יהיה לו זרע או גם הכעמה הב'
 שפך הדעה מחד גם כן אימי הכעמה (רא"ס), ועל כל זה
 השיעו הקב"ה אשר ילא ממעיד הוא יירשך בין בעשיות
 ויבן ברוחיות, הוא יהיה אפטרופוס על שלן והוא יקבל
 ממך על חורבן (מדר"א): ח) ושפטו זה דמוק מחד,
 מי אם היה או שפטים שפיעס שיעל לרלות הכובדים, ומה
 ילא לו אם היה צורך או בענים (ג"א): ט) פי לא
 מדעם, הולא מדעמן האלעגניעות, ואין פירושו לא לגמרי שהרי
 פירושו לא ממנו זה וכן אל מול אשר, ותפסע מימס החולה אימה מודע שפיר, אבל הענין קרוב לפשוט, משא"כ על פי
 הכ"ץ הענין רחוק משפטו שהבדיה אוחו למעלה מן הכובדים, אלא שהלשון יוצא אוחו החולה מודע שפיר (מ"ל),
 ותפלימות אין מילוק בין בהמלה ויבן הכ"ץ, שם מ"ל בכ"י אין חומוס למר שאוליא הקב"ה נשמיתו של אכרסס, כי מה
 טורן יש בדבר, אלא הוסיפו אלא רק שהולילו ממנו זה למול אשר, אלא הולילו בכלל מהיות פתח עננה המול, ואפילו בלא
 השממת שמו (בא"י): י) רצונו שם ליישב הקושיא האל היה לו שפמעל צעוד שמו אכרסס, כי בלודת יפמעלל ילד לו כן,
 אבל לא העמיד מן שפמעלה נקדלס מן שהוא ממוה האולן מדכדיו וחלוי לקריתו על שמו ומוכן הוא לרשע אוחו בעשיות

לקט בדור

טו) ג. ויאמר אכרסס כן לי וגוי. קשה אי ארך
 יוכל למר לא נחת וגוי והלא
 כבר כעצמו ואמר לו (לפיל י"ג ט"ז) רמתי ורשך
 כעפר הארץ ומה לו לפקק מ"ו בדברי כ. כי
 אומרו כן לי"ט היה לו לומר כן לא נחת לי. ג
 גרד לרעת הכוונה באומרו והכז מן ציני יורש
 אשר שאר לו זרע מה לי אם יורש אוחו מן ציני או
 אחר י"ט. אכן כוונת הכתוב היא על זה הדבר,
 שלכוח שבשרת הורע שאמר לו כי אשר כעפר
 הארץ, ודבר דוע כי כנמלים לעפר הארץ הם בני
 אדם כבוניים והפסחוסים שאין בהם נפש קדושה, על
 אור בדור

קיר) שמתים מימס לי, מארס הקרישו והשמת שמה למעט. קסוף) חלודנה.

קבר בראשית פו לך לך אונקלוס

טו) אחר א ברהררים האלה היה
 דבריהויהוה אלא אבכם פפתוה לאמר
 אלתירא אבכם אנכי מנן לך שברך
 הרהרה מאה: ד ויאמר אבכם אדני
 יהוה מה תתקדלי ואנכי הולך ערירי
 וברמישך ביתי הוא המישך אליעזר:

לקט בדור

(א) שמימס אמר בלא י"ד הוא לשון ימיד כלומר אמר דבר
 אחד היה וואת, אבל אמרי פירושו אמרי דברים רבים
 (במ"ז). ולאו דוקא פומן פומן, אלא פומן זה לוח, כלומר
 זה ילא מוה, שליל"כ מה לא להשמעתי (בא"י), ועיין לקמן
 כ"ב כ: ב) ממחר זה וממחר הקמון המן אחד הוא,
 והכוונה הוא טו"ה על ג' דברים השיע הקב"ה לאכרסס,
 והם צב"ה, כי מהם נסם ר' לוי, והג' נסם רענן, ואלו הם
 שלא יירא מהגוים שפניו ישיעו מן נקמה, ושלא יירא מן
 הטעם שמה הרג לדיקס, ושלא ידלוג שמתמם נסמס שפנעו
 לו כבר קבל שכר ערדומו. והנה הכעמה הא' לא לא דבריו
 רש"י בלא שאר מן ערדו ופשוט הוא מלשון הכעמו שאמר אל
 מירא אורי מנן לך פירושו פשוט שהקב"ה יגן בעדו בעד
 מי שהוא, אבל הכעמה הב' גרד רש"י לרשע שגם זה כולל
 צילמס אכרסס ובענימס הקב"ה, וזה מה שאמר דכידור
 הקמון מן הטעם ורי, והכעמה ג' גרד רש"י להקדיס
 שהיה לאכרסס דלמה עליו לפי שזה נקרא דלמה ולא ידלמה,
 ודלמה לא מרס צפוקן רק נשמע ממלך שהקב"ה אמר
 שברך הרעה מחד, וזה ילא דברי רש"י על מוסס כפסור
 ופוס (מדר"י): ג) פי גם זאת היא ערדו על ממוס מן
 פרוק למר לו ער ועוה, כלומר הוא אומר שגם ער ועוה
 מלשון יורש הם (וכן הוא הכעמו שם וכן הרל"כ"ט) ואין
 רצונו למר כלן שאכרסס בלן בענימס, אלא כמו שפרש שארן
 פירושו שמוסף ותמון ושמן שרשים, אלא מעקר שרשים, כל זה הוא דעמס ממוס, אבל אימי מודה לו לא שם ולא כן, כי שם
 פירושו ער הפך היכן שהבניח קלל שזכרנו לו כנלמדים ששם ערס ומכניסם לשומע ולאנשים ששם טויה דבר טובה, ואלו
 פירושו מלשון חורבן, הוא מן חיות הכשולת כמו ערס חמפרערי וכו' חלודנה או פתמול (בא"י): ד) פי זה ענינו
 לבלן למר מן ממה שאלי ערירי גם שרש טו"ה אין מן מלמס לעמו לאכרסס: ה) שמתם דמשקלה, והיה"ל הוספו
 כלשון ארמי הוא כמו י"ד צב"ה כמו עמימי שפירושו שהוא מנני עמון (רא"ס), ועינו למר שאלפלי מתשפתה ותמולתה
 אימי, אלא הוא משפט אמר ומחדיה אמרה, ולימי חרודו וגם לפי חרמו ענינו למר שכל מהי ותעדרמי במיען והרעלה חורה
 נממי לו ולא צב"ה, ויחוסם הכעמו לכולם לכן מילמס (מ"ל): ו) שמתמר עד מוהה אשר משמלל למשקל, הוא היה היעק
 הכרסרסה כמו שדרשו מתימס מניכו (רא"ס):

רש"י

(ב"ה) אחר הדברים האלה. כל מקום שנאמר
 אחר סמך"י, אחר מופלג (ב"ה), אחר הדברים
 הכלה אחר שפנעס לו גם זה שברך את המלכים,
 והיה דולג ורומר* שמה קבלתי שכר על כל
 לרקותי. לכן אמר לו המקום אל תורא אכרסס (ב"ה):
 אנכי מנן לך. מן הכעמו שלא תפנע על כל אוחן
 נפשות שברגס (ב"ה), ומה שאתה דולג על קבול
 שברך, שברך הכיבה מחד: (ג) הולך ערירי. מנחם
 מן סרוק פירושו לשון יורש, והכז לו ומלמי כי י"ט ער
 וטובה"י, ערירי בלא יורש, כאשר האמר (אימי ל"ט י"ט ער
 ובכל תפולתי חשרס, חשקר שרשים, כן לשון ערירי
 חשר כניס, ובלע"ז דיעפנע"י, ולי גורלך ער וטובה
 מחזרת פוד כ"ז) ולפי ער, וערירי לשון חורבן, וכן
 (הה קל"ז) ערו ערו, וכן והקיק: י"ט ערות יסוד, וכן
 (וימי כ"ח כ"ט) ערער חמפרערי, וכן (פ"ה כ"ה) כי ארסה
 ערכ: ובן משק ביתי. כמרגומו, שכל ציני נחון על
 פיו, כמו (י"ח ט"ו) ועל פך יפק, אפטרופל שלי, ואליו
 היה לו מן הכי בני ממונה"י על שלי: ו) המשקל. לפי
 הכרסוס"י ממשקל הכי, ולפי מדרש אגדה (ב"ה)
 שברך המלכים עד דמשק"י, ובגמרה שלנו (יחל כ"ה)
 דרשו גוטריקוק דולב ומשקל מחוררת רבו לאחרים:
 שמי שחמתי. יחול שמה חמכ"כ ע"כ כן דקדמוס

מ"ה ק"ת ונ"מ ס"ח פ"ג

מאור

פרשת לך לך

ושמש

ע"ה היה אומר זה לקדוש ברוך הוא, דרך קובלנא בתפלתו, מה תתן לי ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר, ולפי הדרש של נוטריקון - אליעזר הוא צדיק, ודולה ומשקה מתורת רבו לאחריים. אדרבה, לא היה להזכיר כלל מאליעזר, רק מה תתן לי ואנכי הולך עירי ולמה ליה לסיים וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר.

היה אז הלכו בקודש בפתח ושער מלכות והיה משתוקק לבא לשרשו של מעלה, שהוא כמה וכמה מורגעות עוד למעלה למעלה עד שרשו.

ונראה, דידוע מספרים הקדושים, שאבותינו הקדושים שורשם הוא למעלה ולמעלה בתכמה וכינה ודעת, וכל אחד אחו בשרשו. אברהם לקח מרת החסד לשרשו של מעלה, ויצחק אבינו ע"ה אחו במדת הגבורה בשרשו של מעלה, ויעקב אבינו וכו' ^ס, והנה איתא בספרים הקדושים, על פסוק (פסלס פס ס) אָבְרָם קָאָטוּ הַפְּנִיִם הַיְהוָה לְרֵאשׁ פְּנֵה, שאמר דוד המלך ע"ה על מדרו - מרת מלכות, שאכן מאסו הבונים דהיינו האבות, עיין שם בדברי קדשם באריכות ^ס.

והנה גם כן מספרים הקדושים, שמרת צדיק יסוד עולם אינו לוקח לעצמו כלום, רק לוקח השפע מכל הספירות הקדושים ונותנם למדת מלכות הקדושה. והנה אברהם אבינו עדיין קודם המילה היה בעת ההיא, והיה הלכו בקודש או רק בפתח ושער מלכות. ודבר זה ידוע מספרי הקודש. שסעודת מוצאי שבת קודש הוא נגד דוד המלך ע"ה. ונחזור לעניינינו שאברהם אבינו

הוא איתא בספרים הקדושים, על פסוק (פסלס פס ס) אָבְרָם קָאָטוּ הַפְּנִיִם הַיְהוָה לְרֵאשׁ פְּנֵה, שאמר דוד המלך ע"ה על מדרו - מרת מלכות, שאכן מאסו הבונים דהיינו האבות, עיין שם בדברי קדשם באריכות ^ס.

והנה יקשה לדרשת הגמרא על מלת דמשק פֶּשֶׁק צִיָּהּ הוּא דְּמִשְׁק אֱלִיעֶזֶר. ומה יקשה לדרשת הגמרא על מלת דמשק שרולה ומשקה מתורת רבו לאחריים. אם כן, לאיזה ענין הוזכר אברהם אבינו בהתנצלותו לפני השי"ת וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר, כי לפי דרשת הגמרא הוא דברי שבח לאליעזר, והיה די באמרו מה תתן לי וכן משק ביתי הוא יודש אותי.

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

מאור

פרשת לך לך

ושמש

כתנועותיהם והנהגותיהם קִמְּוֹת אֲנָשִׁים קְלִפְדָּה, היינו מפני שהצדיק הוא עושה כך - יעשה הוא גם כן כמוהו, כי זה הוא לא טוב מאד. רק שילמד לעשות כפי שכלו באמת לאמתו, לעבוד את השי"ת בלב נכון. וזה הוא שאמר אברהם אבינו וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר שדולה ומשקה מתורת רבו לאחריים, פירוש שדולה ומשקה - שלומד אותם לעשות מצות אנשים מלומדה, לעשות מה שרבו עושה, וזה לא טוב. והשיב לו השי"ת לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעריך וגו', ועדיין היה ירא אברהם שגם יוצאי חלציו יעשו מצות אנשים מלומדה בלא לב נכון וחכם, על כן הוציא אותו החוצה ואמר לו ספור הנוככים, ויאמר לו מה יהיה זרעך פירוש, דוגמת הנוככים שהם בעלי שכל, כדכתיב (ויאל י"ג) וְהַמְשַׁלִּים יִקְהָרוּ וְגו' ^ס.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

והנוככים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו. ועל כן המאורות של הנוככים אינם דומים זה לזה. והבטיחו השי"ת, שכן יהיה זרעו - שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו, ולא יעשו מצות אנשים מלומדה, רק הכל באמת, והבין ^ל.

מט

ע"ה היה אומר זה לקדוש ברוך הוא, דרך קובלנא בתפלתו, מה תתן לי ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר, ולפי הדרש של נוטריקון - אליעזר הוא צדיק, ודולה ומשקה מתורת רבו לאחריים. אדרבה, לא היה להזכיר כלל מאליעזר, רק מה תתן לי ואנכי הולך עירי ולמה ליה לסיים וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר.

היה אז הלכו בקודש בפתח ושער מלכות והיה משתוקק לבא לשרשו של מעלה, שהוא כמה וכמה מורגעות עוד למעלה למעלה עד שרשו.

והנה גם כן מספרים הקדושים, שמרת צדיק יסוד עולם אינו לוקח לעצמו כלום, רק לוקח השפע מכל הספירות הקדושים ונותנם למדת מלכות הקדושה. והנה אברהם אבינו עדיין קודם המילה היה בעת ההיא, והיה הלכו בקודש או רק בפתח ושער מלכות. ודבר זה ידוע מספרי הקודש. שסעודת מוצאי שבת קודש הוא נגד דוד המלך ע"ה. ונחזור לעניינינו שאברהם אבינו

הוא איתא בספרים הקדושים, על פסוק (פסלס פס ס) אָבְרָם קָאָטוּ הַפְּנִיִם הַיְהוָה לְרֵאשׁ פְּנֵה, שאמר דוד המלך ע"ה על מדרו - מרת מלכות, שאכן מאסו הבונים דהיינו האבות, עיין שם בדברי קדשם באריכות ^ס.

והנה יקשה לדרשת הגמרא על מלת דמשק פֶּשֶׁק צִיָּהּ הוּא דְּמִשְׁק אֱלִיעֶזֶר. ומה יקשה לדרשת הגמרא על מלת דמשק שרולה ומשקה מתורת רבו לאחריים. אם כן, לאיזה ענין הוזכר אברהם אבינו בהתנצלותו לפני השי"ת וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר, כי לפי דרשת הגמרא הוא דברי שבח לאליעזר, והיה די באמרו מה תתן לי וכן משק ביתי הוא יודש אותי.

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות

על כן נראה, שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המתכבדים את עצמם לצדיקים, שלא ילמדו את עצמם לעשות